ESKİŞEHİR SANAYİ ODASI

Eskişehir Sanayi Odası

ESKİŞEHİR MADENCİLİK SEKTÖRÜ 2023 VİZYON PROGRAMI

SORUNLAR / ÇÖZÜMLER

kentte inovatif ve vizyoner bakış

ESKİŞEHİR MADENCİLİK SEKTÖRÜ 2023 VİZYON PROGRAMI SORUNLAR / ÇÖZÜMLER

Eskişehir Sanayi Odası'nın vizyonu, Eskişehir sanayisinin katma değeri yüksek ürünler üretmesini sağlayarak ihracatı ve ihracatçı firma sayısını artırmak, sanayinin ihtiyacı olan nitelikli işgücünü temin edecek çalışmalar yapmak, Ar-Ge faaliyetlerine önem veren inovasyona dayalı bir il sanayisinin oluşmasını sağlamaktır. Ayrıca Eskişehir'in ekonomik potansiyelinin belirlenmesi, mevcut durumun ortaya konması ve ihtiyaçların tespit edilmesi de bu vizyonun sürdürülebilirliği için son derece önemli olarak değerlendirilmektedir.

Bu anlayışla hareket eden Odamız, yaptığı bir dizi çalışma ile Eskişehir sanayisinin ve ESO üyelerinin sorunlarını ve çözüm önerilerini belirlemiştir.

Sorunlarının en doğru şekilde tespit edilmesi ve bu doğrultuda çözümler geliştirilmesi amacıyla Haziran 2018 tarihinden itibaren mevcut üyelerimizin neredeyse tamamı Odamız tarafından birebir ziyaret edilmiş, yüz yüze görüşmelerle ihtiyaçlara yönelik projeler tanımlanmıştır. Odamıza kayıtlı olarak faaliyet gösteren firmalarımızın üretim alanları dikkate alınarak "**Sektörel İşbirliği Komisyonları**" oluşturulmuştur. Her komisyon dahilinde ilgili firmaların katılımlarıyla Arama Çalıştayları yapılmıştır. Bu kapsamda ayrıca ilgili Bakanlıklar, TOBB, Valilik, Belediyeler, BEBKA, KOSGEB, İŞKUR, üniversiteler, diğer kamu kurumları ve ilgili tüm STK'lar ile karşılıklı görüş alışverişleri yapılarak işbirlikleri geliştirilmektedir.

Gerçekleştirdiğimiz üye ziyaretleri, Sektörel İşbirliği Komisyonları vasıtasıyla Arama Çalıştayları ve diğer ilgili kurumlarla yaptığımız kapsamlı toplantılar neticesinde **Madencilik** sektöründe faaliyet gösteren üretici firmalarımızın sorunlarına ve yine onlar tarafından üretilen çözüm önerilerine ilişkin hazırladığımız rapor aşağıda bilgilerinize sunulmuştur.

Eskişehir Sanayi Odası, sanayinin ihtiyaçlarının tespiti ve giderilmesi konusundaki çalışmalarına sizlerin de destekleriyle devam edecektir.

Eskişehir Sanayi Odası

İÇİNDEKİLER

A. GENEL EKONOMİK SORUNLAR VE FİNANSMANA ERİŞİM / ÇÖZÜM ÖNERİLERİ **3**

B. İNSAN KAYNAKLARINA İLİŞKİN SORUNLAR / ÇÖZÜM ÖNERİLERİ **6**

C. FİZİKİ ALTYAPI VE LOJİSTİK ALANINA İLİŞKİN SORUNLAR / ÇÖZÜM ÖNERİLERİ **12**

D. KURUMSALLAŞMA VE ORTAK ÇALIŞMA KÜLTÜRÜNE İLİŞKİN EKSİKLİKLER / ÇÖZÜM ÖNERİLERİ **16**

E. DÜNYA PAZARLARINA ERİŞİM SORUNLARI / ÇÖZÜM ÖNERİLERİ **18**

F. MARKA, PATENT VE VERİMLİLİK KONULARINA İLİŞKİN SORUNLAR / ÇÖZÜM ÖNERİLERİ **21**

G. ÜRETİMDE YERLİLEŞTİRME VE İTHALATA BAĞIMLILIĞIN AZALTILMASINA İLİŞKİN SORUNLAR / ÇÖZÜM ÖNERİLERİ **23**

H. MEVZUATA İLİŞKİN SORUNLAR / ÇÖZÜM ÖNERİLERİ **25**

SONUÇ **31**

Eskişehir Sanayi Odası

A. GENEL EKONOMİK SORUNLAR ve FİNANSMANA ERİŞİM

1. Para, kredi ve fon kaynaklarına erişimde sıkıntılar yaşanmaktadır. Özellikle finansmana erişim ve yatırımlara yönelik sermaye girdilerindeki kaynak yetersizliği sanayicileri zorlayan bir unsurdur.

2. Dövizdeki şoklar, ekonomideki kırılgan yapı, üretimdeki girdi maliyetlerinde yükseliş, yatırım ertelemeler ve bu durumlardan dolayı oluşan istihdamdaki azalma sektörü derinden etkilemektedir. Bu durum sektörün üretim ve satış maliyetlerine olumsuz etki etmekle birlikte, sektörün döviz bazlı ihracatının toplamda düşmesine neden olmaktadır.

3. Ülkenin ve dünyanın ekonomik ve konjonktürel durumunda yaşanan değişiklikler, Eskişehir'de bulunan işletmelerin de mali yapılarını ve finansmana erişim olanaklarını olumsuz yönde etkilemektedir.

4. Üretici firmaların devletin ilgili destek ve teşviklerine erişimleri konusunda çeşitli sorunlar yaşanmaktadır. Yapılan görüşmelerde Eskişehir'in özellikle sosyo-kültürel gelişmişliği nedeniyle 1. bölgede yer almasının, işletmelerin yatırım teşvik sisteminden etkin bir şekilde faydalanılmasını engellediği ifade edilmiştir. Ayrıca görüşmelerde destek ve teşviklerde bürokratik prosedürlerin fazlalığı, destek ödeme sürelerinin çok uzun olması ve destekler ile ilgili bilgi eksikliği sorunları da ortaya çıkmıştır.

5. Yeraltında yeni bir maden kaynak/rezerv keşfi başlı başına bir AR-GE faaliyetidir. Maden ve doğaltaş sektörünün geliştiği birçok ülkede AR-GE faaliyetleri teşvik kapsamındadır ancak ülkemizde buna yönelik bir düzenleme bulunmamaktadır.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Devlet bankaları başta olmak üzere, KOSGEB gibi kurumların da içerisinde olduğu bir sistem kurularak yatırım yapan üretici firmalar için çok düşük faizli ya da faizsiz kredi ve işletme sermayesi destekleri sağlanmalıdır. Özellikle **yerli ve milli üretim** için çalışmalar yapan, **markalaşma** için çaba harcayan, **tasarım**, ar-ge, **inovasyon**, patent gibi alanlarda yatırım yapan/yapmak isteyen firmalara finansal destek sağlanması ve devlet işlemlerinde kolaylıklar oluşturulması önerilmektedir.

2. Teminat mektuplarında giderlerin azaltılması ve işletmelerdeki makinaların gayrimenkul ipoteği yerine teminat olarak kabul edilmesi önerilmektedir.

3. Hükümetin reformist ve **üreticiden yana** tavrı sürdürülebilir olmalıdır. Özellikle mali disiplin bozulmamalıdır. Kur için mutlaka riskleri önleyecek, dalgalanmalardan koruyacak sistem sanayicilerle ve bankalarla oluşturulmalıdır. İhracat odaklı destekler sadece maddi olarak değil eğitim ve danışmalık yoluyla da hayata geçirilmelidir. Bu süreçte ilave istidam teşviklerinin değerlendirmeye alınması önerilmektedir.

Eskişehir Sanayi Odası

4. Sanayicilerin devletten alacağı **KDV iadelerinin** bankalar tarafından teminat olarak kabul edilebilmesi ile ilgili düzenleme yapılması, inşaat sektöründe tamamlanmış ve kullanma izni alınmış olan tüm binaların KDV iadelerinin ödenmesi önerilmektedir.

5. Girişim sermayesi fonlarının çeşitlendirilmesi girişimcilerin finansman alternatiflerini arttıracaktır. Bu alanda ilgili kuruluşların yeni girişimcilik fon mekanizmaları geliştirmesi önerilmektedir.

6. KOBİ'lere faizsiz işletme sermayesi desteğinde bulunulması önerilmektedir.

7. Yatırım ve altyapı alanında ulusal ve uluslararası teşviklerden ve melek yatırımcı fonlarından faydalanılması konusunda işletmelerin bilgilendirilmesi, teşvik edilmesi ve yatırımcı ağının oluşturulması önerilmektedir.

8. Sanayi yatırımlarında inşaat-bina yatırımları önemli bir kaynak kullanımı gerektirmektedir. Sanayicilerin önemli bir kısmı finansman kaynaklarını toprağa ve binaya harcamakta, makina, ekipman ve işletme sermayesi için kaynakları daralmaktadır. TOKİ, Emlakbank gibi kurumların fabrika binaları üreterek uzun süreli kiralama yöntemi ile sanayicilere tahsisi önerilmektedir.

9. Yatırım yapan firmalara özel, düşük faizli ve uygun ödeme koşularına sahip kredilerin hazırlanması, **yatırım bankacılığının** tekrar işlevsel hale getirilmesi, yatırım bankacılığı ile bireysel bankacılığın net olarak ayrılması önerilmektedir.

10. Kredi Garanti Fonu'nun revize edilerek sanayiciye daha fazla hizmet eder bir yapıya kavuşturulması önerilmektedir.

11. Türk **Eximbank** gibi finansman kuruluşlarının sağladığı kredi kaynaklarının artırılması ve teminat mektubu giderlerinin azaltılmasına yönelik desteklerin sağlanması önerilmektedir.

12. Bankaların yüksek faizli uygulamalarının ve kredi geri çağırmalarının haklı gerekçelerine ilişkin Bakanlık tarafından denetim uygulanması önerilmektedir.

13. Yatırımcı ile finansmanı sağlayacak kurum/kişi arasında bir aracının olması ve aracının yatırımın uygunluğu ile ilgili fizibilite çalışmasını yaparak yatırım raporu hazırlaması, raporun finansmanını sağlayacak kuruma iletilmesi önerilmektedir. Bu konuda yurt dışında başarıyla uygulanan Basel normlarının Türkiye'de işlevsel hale getirilmesi tavsiye edilmektedir.

14. **KOSGEB** desteklerinde dövizden kaynaklı tutar değişikliklerinin önüne geçilmesi, destek yelpazesinin arttırılması, çeşitlendirilmesi; bununla beraber işlevselliği ve hizmet

Eskişehir Sanayi Odası

kategorilerinin arttırılması, bütçelerin yükseltilerek proje odaklı desteklere ağırlık verilmesi önerilmektedir.

15. İşletmelerde finansal okur yazarlığın arttırılmasına yönelik çalışmaların yapılması, işletme ve yönetim fonksiyonlarının çağdaş yöntemlere açılması, büyüme/gelişme aşamalarında iş planı bilgisi ve alışkanlığı elde edilmesi konusunda işletmelere gereken desteğin verilmesi öngörülmektedir. Odamız da 2019 yıllık faaliyetleri içerisinde bu alanda çalışmalar yürütecektir.

16. Teknoloji Transfer Ofisleri tarafından bölgenin ihtiyaç duyulan yatırım kaynaklarının daha etkin ve verimli kullanımı açısından "**Eskişehir Melek Yatırımcılık**" ağının kurularak güçlendirilmesi önerilmektedir.

17. Finansal nakit akışı problemi yaşayan firmaların bilanço, proje ve üretim incelemelerinin yapılmasına müteakip, borçlarının uzun vadeli olarak tekrardan yapılandırılması, kredi maliyetlerinin düşürülmesi önerilmektedir.

18. Organize sanayi bölgelerinde **elektrik-doğalgaz** kullanan firmaların borçlarının yapılandırılması önerilmektedir.

19. Yabancı yatırımcıların yatırımlara devam etmeleri açısından, olağanüstü dönemlerde özel yatırım teşvik paketlerinin oluşturulması önerilmektedir.

20. Reformların ve devlet bütçesinin mali disiplinden taviz verilmeden devam etmesi için gösterilen kararlılığın sürdürülmesi tavsiye edilmektedir.

21. Destek ve teşvik mekanizmalarına olan güven ne yazık ki çok düşük seviyelerdedir. Devlet teşviklerinin lansmanının eksikliği, ön koşulların fazlalığı, geri dönüşlerinin çok uzun olması, ön ödeme mekanizmasının uygulanmaması ya da çok zor şartlarda taahhüt edilmesi firmaları ar-ge yatırımlarından uzaklaştırmaktadır. KOSGEB ve TÜBİTAK gibi destek kuruluşlarının özellikle ön ödeme mekanizmasını uygun şartlarda yürürlüğe koyması gerekmektedir. Destek alınarak yapılan yatırımlarda ödenmesi gereken hibelerin çok fazla gecikmesi birçok sıkıntıyı beraberinde getirmektedir. Bu da destek mekanizmalarına olan güveni sarsmakta, üreticileri yeni yatırımlardan uzaklaştırmaktadır.

22. Madencilik sektöründe faaliyet gösteren firmalara MAPEG gibi üst kuruluşlar tarafından özel stratejik teşvikler sağlanmalıdır. Örneğin, savunma ve havacılık sanayisinde Savunma Sanayi Başkanlığı'nın ya da raylı sistemler sektöründe TCDD'nin üstlendiği görevi madencilik alanında MAPEG yerine getirmeli ve maden üreticilerini desteklemelidir.

Eskişehir Sanayi Odası

23. Madencilere lojistik, maden araştırma, sondaj, ocak içi çalışma, hafriyat gibi konularda akaryakıt desteği verilmesi önerilmektedir. Motorindeki ÖTV'nin kaldırılması tavsiye edilmektedir.

24. Bankalar ve Destek kuruluşları tarafından verilen yatırım hibe ve kredilerinin ne ölçüde verimli ve yerinde kullanıldığının takip edilmesi ve bunun için bir mekanizma oluşturulması tavsiye edilmektedir.

25. Özellikle KOSGEB destekleri için yapılan başvurularda değerlendirme komisyonlarının objektif şekilde çalıştığının şeffaf bir şekilde ortaya konması gerekmektedir. Bu bağlamda, başvuru sahipleri kapsamlı şekilde bilgilendirilmelidir.

26. Dövizlerde yaşanan dalgalanmalar ihracat ve ithalatta riskler yaratmaktadır. Döviz risklerini sübvanse edecek mekanizmaların kamu eliyle oluşturulması gerekmektedir.

27. Eximbank'a yapılaş teşvik başvurularında firmalardan yaptığı ihracatın ispatı yönünde çok fazla ve ağır taleplerde bulunulmaktadır. Firmanın ihracat miktarı arttıkça süreç daha da zorlaştırılmaktadır. Bu mevzuatın hafifletilmesi ihracatçı firmaların önünün açılması tavsiye edilmektedir.

28. Bankalar nezdinde ticari istihbaratın iyileştirilmesi, ödenmeyen çekler için yaptırımların uygulanması önerilmektedir.

29. Madencilerin ocaklarını teminat olarak gösterememesi finansmana erişim konusunda sorun yaratmaktadır. Bankalar nezdinde bu konunun uygulanabilir hale getirilmesi tavsiye edilmektedir.

30. Maden arama faaliyetleri, yeraltı kaynaklarının ülke ekonomisine katılması, ekonomik büyümeye katkı vermesi, bölgesel kalkınmanın sağlanması, köyden şehirlere göçün önlenmesi gibi pek çok doğrudan faydası ile birlikte, ülkenin veri tabanına olan katkısı da göz önünde tutularak desteklenmesi gereken bir faaliyettir. Bu nedenle arama faaliyetlerinin önünde engel teşkil eden tüm diğer mevzuat uygulamalarının iyileştirilmesi, ÖTV indirimi / KDV istisnası gibi teşviklerden faydalanmasına yönelik düzenleme yapılmalıdır.

B. İNSAN KAYNAKLARINA İLİŞKİN SORUNLAR

1. Bu başlık altında tespit edilen sorunların hemen hemen hepsi mesleki eğitim eksikliği, ara elaman bulma-oluşturma sıkıntısı, meslek liseleri ya da meslek yüksekokullarındaki teknik altyapı ve eğitimlerin yetersiz olduğu üzerine ifade edilmiştir. Özetle sanayicilerimiz başta olmak üzere tüm sektörler mesleki eğitim alanında reform yapılması gerekliliğin altını çizmektedirler.

Eskişehir Sanayi Odası

2. Sanayide yapılan bire bir görüşmelerde, ilde okuyan meslek lisesi veya teknik lise öğrencilerinin sanayide çalışma eğiliminde olmadıkları, öğrencilerin ya üniversiteyi hedefledikleri ya da hizmet sektöründe çalışmayı tercih ettikleri ifade edilmiştir. Bu görüşmelerde; üniversitelerin, meslek ve teknik liselerin ders programlarının sanayinin ihtiyaçlarına göre oluşturulmadığı, öğrenci ve gençlerin meslek edinme bilinçlerinin zayıf olduğu ve dolayısıyla ilde **'mesleksizlik sorunu'** doğduğu görüşü ileri sürülmüştür.

3. Nitelikli işgücü eksikliğinin bölgeye olan en büyük etkileri; işletmelerin verimliliğini ve maliyetlerini olumsuz etkilemesi, niteliksiz işgücünün nitelikli hale getirilebilmesinin zaman kaybına yol açması ve işletmeler arası işgücü rekabetine neden olarak söz konusu sektörlerin kapasite ve büyüme potansiyeline zarar vermesidir.

4. Üretici firmalar tarafından belirtilen bir diğer dikkat çekici nokta da mevcut çalışanların günün şartları ve gelişmelere yönelik **sürekli eğitim** taleplerinin karşılanmasıdır. Firmalarda yeterli sayıda ar-ge personelinin olmaması, özellikle mavi yaka olarak çalışan personelin niteliklerini yükseltmeye yönelik mesleki eğitimlere olan ihtiyaç ifade edilmektedir.

5. Teknik elemanların firmalar arasında çok fazla yer değiştirmesi sektörün önemli bir sorunu olarak görülmektedir. Çalışanlar firmada bir donanım kazandıktan sonra kolaylıkla farklı bir işletmeye geçebilmektedir.

6. Madencilik sektörü, "Ağır ve Tehlikeli İşler" sınıfına girmektedir. Dolayısıyla engelli personel çalıştırma imkânı kısıtlıdır. İŞKUR'dan gönderilen engelliler de genellikle işi kabul etmemektedirler. Bu da %3'lük engelli çalıştırma kontenjanını sağlayamayan işverenler / işletmeler için sıkıntı yaratmaktadır. Aynı şekilde geçici / sezonluk personel için de %3'lük engelli çalıştırma mecburiyeti olduğundan, sezonluk engelli personel bulmak daha da zorlaşmaktadır.

7. 25 Mayıs 2015 Tarih ve 29366 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren tebliğe göre, çalışanlar için Mesleki Yeterlilik Belgesi zorunlu hale getirilmiştir. Daha önce iş hayatına katılmamış, yeni çalışmaya başlayacak gençler, eğer meslek lisesi mezunu değiller ise, Mesleki Yeterlilik Belgesi sahibi olmadıklarından sanayici tarafından istihdam edilememektedirler. Aksi durumda İş Müfettişleri işverenlere belgesiz personel istihdamından dolayı ceza yazmaktadırlar.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Sanayi sektöründen hizmet sektörüne yoğun bir işgücü kayması yaşanmaktadır. Halen işsiz olan işgücünün ise niteliğinin arttırılması giderek zorlaşmaktadır. Bu nedenle köklü bir eğitim reformu yapılması, yeni yetişen gençlerin erken yaşta yeteneklerine göre meslek okullarına yönlendirilmesi, meslek okullarının her açıdan çok cazip hale getirilmesi, bu okullardan mezun kişilerin herhangi bir işyerinde kendi mesleğinde tekrar eğitim almasına gerek kalmadan çalışabilir donanımda yetiştirilmesi önerilmektedir.

Eskişehir Sanayi Odası

2. Yapılacak eğitim reformuyla gençlere hedefin sadece üniversite okumak olmadığı gösterilmelidir. Mesleki eğitimin her yönüyle desteklenmesi, kurum ve kuruluşlarca verilecek mesleki eğitimlere finansal veya vergisel avantajlar tanınması önerilmektedir.

3. Bu finansal ve vergisel avantajların başında sanayide çalışacaklara pozitif bir ayrıcalık uygulanması talebi sanayicilerden alınmıştır. Bunlara örnek olarak; inovasyon gerekliliği olan alanlarda çalışanlar için özel asgari ücret uygulanması, vergi diliminin kaldırılması, **bedelli askerlik** masraflarının karşılanması ya da sanayide en az 5 yıl çalışma koşuluyla askerliğin tecil edilmesi, sanayide çalışan işgücü için asgari **ücretin en az yüzde 25 daha fazla olması** ve bunun devlet tarafından karşılanması, mesleki derslerin uygun olanlarının firmalarda yapılması, mühendislik fakültelerindeki öğrencilerin en azından son sınıfta tamamen firmalarda eğitim almalarının sağlanması, branşlaşmanın Almanya'da olduğu gibi ortaokul seviyesinden başlatılması, meslek yüksekokulları ve meslek liseleri yönetiminde sanayicilerin bulunması, Milli Eğitim Bakanlığı'nın müfredat oluşturma çalışmalarında sanayicilere aktif görevler verilmesi önerilmektedir.

4. Eskişehir özelinde, Eskişehir Sanayi Odası koordinatörlüğünde çeşitli destek mekanizmalarından faydalanarak bir **Mesleki Eğitim Merkezi**'nin hayata geçirilmesi öngörülmektedir. Özellikle metal ve plastik işleme alanlarında Eskişehir sanayisine nitelikli eleman yetiştirecek olan Merkezin 2019 yılında faaliyete geçmesi planlanmaktadır.

Yaklaşık 10 Milyon TL yatırım bütçesi ile kurulması planlanan Merkezde Eskişehir sanayiinin neredeyse %50'sini temsil eden metal işleme (havacılık, raylı sistemler, otomotiv ve makine imalat dahil), beyaz eşya ana ve yan sanayi, plastik işleme ve bilişim teknolojileri kapsamında eğitim laboratuvarları oluşturulacaktır. Merkez dahilinde kurulacak olan Bölümler aşağıda yer almaktadır:

- Elektrik-Elektronik Bölümü
- Endüstriyel Otomasyon Bölümü
- CNC Eğitim Bölümü
- Mekanik Atölye Bölümü
- Endüstri 4.0 ve Bilişim Atölyesi Bölümü
- Çocuklar için Bilim ve Teknoloji Bölümü

ESO-MEM'de her yıl 1.000'in üzerinde kişiye mesleki eğitim, girişimcilik ve yaz kursları verilecektir.

5. Bölgemizdeki üniversite öğrencilerinden gruplar seçilmesi, sanayi firmalarımızın nezdinde Eskişehir Sanayi Odası'nın hazırlayacağı programlar neticesinde, sanayinin ihtiyaçları dikkate alınarak iş ve meslek eğitimleri verilmesi öngörülmektedir. Bu öğrenci gruplarının stajlarının hafta içi günlerde pratik olarak sanayi kuruluşlarında gerçekleştirilmesi, ilgili eğitimlerin İŞKUR ve Milli Eğitim ile birlikte organize edilmesi planlanmaktadır.

Eskişehir Sanayi Odası

6. İşletme staj ücretlerinin arttırılması ve devlet tarafından 1/2, 2/3 oranında sağlanan desteklerin tüm firmalar için %80-90 oranlarında karşılanması önerilmektedir.

7. Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin eğitimlerinin sanayi ağırlıklı olarak düzenlenmesi, Mühendislik fakültesi öğrencilerinin 3 ve 4. senelerinin önemli bir bölümünün işletmelerde geçirilmesi ve bu öğrencilere ödenecek ücretlerin devlet tarafından karşılanması önerilmektedir.

8. Sektör odaklı meslek liselerinin kurulması tavsiye edilmektedir.

9. Üniversitelerin bünyesinde profesyonel firmaların yöneteceği "**İnsan Kaynakları**" masalarının oluşturulması, son sınıf öğrencilerinin bu masaların mentörlüğünde iş hayatına hazırlanmaları önerilmektedir.

10. Kadınların iş gücüne katılım oranlarının düşük olması sebebiyle, **kız çocuklarının mesleki eğitime katılımları** konusunda ek teşviklerin verilmesi tavsiye edilmektedir.

11. OSB'ler içerisinde çalışanların çocukları için kreş vb. altyapıların kurulması önerilmektedir.

12. İşletmelerde yüksek lisans ve doktora sahibi çalışanların arttırılması ile ilgili teşviklerin verilmesi önerilmektedir.

13. Nitelikli usta göçü alınması mavi yakada yaşanan insan kaynakları sorununun çözümü için üzerinde durulması gereken bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

14. Nitelikli eleman eksikliği probleminin nedenlerinden birisi de meslek lisesi mezunlarının çoğunun kendi mesleklerini ifa etmemesinden kaynaklıdır. Bu nedenle, meslek lisesi mezunlarının kendi branşlarında çalışmaları halinde **SGK paylarının** en az 5 yıl boyunca devlet tarafından karşılanması önerilmektedir.

15. Bizzat sanayicinin kişisel gelişimine yönelik yabancı dil, girişimcilik ve etkili sunum teknikleri gibi vizyon eğitimlerinin profesyonel bir şekilde iş insanlarına sağlanması öngörülmektedir. Eskişehir Sanayi Odası tarafından 2019 yılı için üniversitelerle işbirliğinde bu alanda özel çalışmalar gerçekleştirilecektir.

16. Mesleki ve teknik eğitimin sorumluluğunun bütünüyle TOBB eliyle özel sektöre devredilmesi önerilmektedir.

17. Mesleki yeterlilikte zorunluluk çerçevesinde tehlikeli ve çok tehlikeli sınıflarda uzmanlaşma konusunda planlanma yapılması tavsiye edilmektedir. Ülkemiz için öncelikli alanlarda çalışan personeller için de belge zorunluluğunun getirilmesi önerilmektedir.

Eskişehir Sanayi Odası

18. Katma değerli, yaratıcı alanlarda çalışanlar için özel asgari ücret uygulanması, yaratıcı endüstrilerde çalışacak teknisyen düzeyinde elemanlar için özel bir teşvik sürecinin başlatılması önerilmektedir.

19. Öğretim yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesi, işletme içi eğitimlerin sayı ve kalitesinin yükseltilerek çalışan gelişiminin sağlanması önerilmektedir.

20. Meslek Yüksek Okulları ile sanayi kuruluşları arasında uyumlaştırma çalışmaları yapılması, ders programlarının buna göre düzenlenmesi, sanayi kuruluşlarında uygulamalı derslere yer verilmesi önerilmektedir.

21. Vergi dilimine girilmesiyle birlikte maaşların daha da düşmesi nedeniyle vergi dilimi uygulamalarının düzenlenmesi, mümkünse uygulamadan kaldırılması önerilmektedir.

22. Gençlerin sanayiye yönelik olarak kendilerini geliştirebilecekleri, barınabilecekleri, içinde sosyal imkanları da bulunduran bir altyapının, 12-18 ay gibi belli sürelerde ve bir sanayi kuruluşunda çalışmak kaydıyla organize sanayi bölgelerinde oluşturulması önerilmektedir.

23. Ailelerin çocuklarının ara elaman olmaları konusundaki ön yargılarını ve isteksizliklerini ortadan kaldırmak amacıyla, ailelere sanayide nitelikli vasıflarda çalışmanın avantajlarının anlatılması, bunun için **Kamu Spotları** dahil gerekli tedbirlerin alınması önerilmektedir.

24. Meslek Yüksek Okullarına teknik liseler dışından öğrenci alınmaması, meslek derslerinin tamamen uygulamaya yönelik olması, eğitimde ders geçmeden ziyade proje ödevi ve tez konularına daha çok önem verilmesi önerilmektedir.

25. Şirketlerin, kümelerin, meslek liseleri ve mühendislik bölümlerinin iç içe geçmesi, meslek liselerinin yönetiminde sanayi temsilcilerinin de yer alması tavsiye edilmektedir.

26. Sanayiye yönelik dallardaki meslek liselerindeki öğrencilerin lisede eğitim aldıkları aynı bölümde Meslek Yüksek Okullarında sınavsız olarak eğitimlerine devam etmelerinin, sonrasında da açık öğretim kanalıyla 4 yılın tamamlanması ve üniversite mezunu olunmasının önünün açılması önerilmektedir.

27. İş garantili Meslek Liselerinin açılması tavsiye edilmektedir.

28. Kuruluşların ihracat, insan kaynakları ve kalite gibi bölümlerinde çalıştırılacak yabancı personelin ücretleri konusunda SGK desteği sağlanması ve net ücretlerinin düzenlenmesi önerilmektedir.

29. Meslek lisesi ve sanayide çalışma potansiyeli olan diğer gençlerin beklentileri ile ilgili Çalışma Bakanlığı organizasyonunda bir anket çalışmasının yapılması, Çalışma Bakanlığı

Eskişehir Sanayi Odası

bünyesinde Meslek Liseleri'nden ya da MYO'lardan mezun olanların branşlarındaki işlere devam edip etmedikleri konusunda bir **takip sisteminin** kurulması önerilmektedir.

30. Bölgedeki üniversitelerin lisans ve lisansüstü programlarını düzenlerken (müfredat dahil) sanayi kuruluşlarının ihtiyaçlarına uyulması önerilmektedir.

31. Hem kaliteli öğretim elemanı yetiştirmek hem de hesap verebilirliği sağlamak için akademisyenlere kadar uzanan bir **performans değerlendirme sisteminin** getirilmesi önerilmektedir.

32. Öğretim elemanlarının kendilerini geliştirmeye yönelik yapacağı proje ve araştırmalara gerekli yardımın sağlanması ve bu konuda onlara destek verilmesi tavsiye edilmektedir.

33. Anadolu, Osmangazi ve Eskişehir Teknik üniversitelerinde **ARGE Mühendisliği** ve **Tasarım Mühendisliği** bölümlerinin oluşturulması önerilmektedir.

34. Maden işletmeleri **MYK** belgesine sahip olmayan kişileri istihdam edememektedir. Ancak sektörde ilk defa çalışacak kişilerin bu yeterlilik belgesine sahip olması çok mümkün değildir. Bu sorunun giderilmesine ilişkin düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

35. İŞKUR ve KOSGEB gibi kurumların nitelikli eleman temini konusunda verdiği desteklerin sektöre özel olarak modellenmesi, standart uygulamaların ötesinde, sektörün ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir yapının oluşturulması gerekmektedir. İŞKUR'un yönetmeliklerinde yer alan sanayiciyi zor duruma düşürecek uygulamaların hafifletilmesi önerilmektedir. Cezai müeyyidelerin kaos haline dönüşmesinin önüne geçilmelidir.

36. Meslek Lisesi ya da Yüksek Okul mezunlarına Mühendislerde olduğu gibi bir iş / görev tanımlaması yapılması gerekmektedir. Teknisyen, personel, operatör gibi tanımlar gençleri bu alanlara yönelme konusunda geri adım atmaya sevk etmektedir. Bunların yerine Uzman, Sorumlu, Yönetici, Şef gibi yeni tanımlar ile mezuniyet ve işe yerleştirme sağlanmalıdır.

37. Gelen özgeçmişler incelendiğinde başvuru sahiplerinin daha önceki firmalarda çalışma sürelerinin sürekli bir azalış eğiliminde olduğu gözlemlenmektedir. Çalışanların mevcut firmalarında daha uzun sürelerde kalmalarını sağlayacak altyapının oluşturulması tavsiye edilmektedir.

38. Mesleki eğitimde ihtisas gerektiren konularda erken yaşlarda ayrıştırmalar yapılması, bu yolla eğitim dönemi boyunca yeterli sürede öğrencilere uygulama yapma imkanı tanınması önerilmektedir.

39. Yabancılar için çalışma izni alınırken istenen prosedürler oldukça ağırdır. Özellikle kalifiyeli yabancıların Türk işletmelerde çalışabilmesinin kolaylaştırılması tavsiye

Eskişehir Sanayi Odası

edilmektedir. Yabancıların çalıştırılmasında İçişleri Bakanlığı ayağında sorun yaşanmazken Çalışma Bakanlığı tarafında zorluklarla karşılaşılmaktadır. Bu konunun açıklığa kavuşturulması ve sorunun ortadan kaldırılması istenmektedir.

40. **MAPEG** yönetici ve personeli ile muhatap olunan konularda farklı işlemler ve farklı görüşler ile karşılaşılmaktadır. Bunun önlenmesi ve uygulamalarda standardın sağlanması için personelin hizmet içi eğitim eksikliğinin giderilmesi önerilmektedir.

C. FİZİKİ ALTYAPI VE LOJİSTİK ALANINA İLİŞKİN SORUNLAR

1. Bugün Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi'nin doluluk oranı yaklaşık %95'tir. Eskişehir OSB'de altyapı ile ilgili herhangi bir aksaklık görülmese de yeni yatırımlar için Eskişehir OSB'ye ek olarak altyapısı hazır yeni yatırım alanlarına ihtiyaç söz konusudur.

2. Eskişehir'de **lojistik** ve ulaşım imkânlarının yetersizliği sektörleri olumsuz etkilemektedir. Toplam üretim maliyeti içerisinde lojistik maliyetleri önemli bir paya sahip olup ürünlerin nakli karayolu aracılığıyla yapılmaktadır.

3. Eskişehir'de Hasan Polatkan Havalimanı bulunmasına rağmen İstanbul-Eskişehir arası hava ulaşımının olmaması hem ildeki mevcut yatırımcıları olumsuz etkilemekte, hem de yeni yatırımcıların Eskişehir'e çekilmesini engellemektedir. Eskişehir'de havayolu ulaşım imkânlarının geliştirilmesi, ilin turizm merkezi ve animasyon üssü olma hedefine de doğrudan katkı sağlayacaktır.

4. Sanayi üretiminde masraf kalemlerinden en büyüğü bina inşaat ve tefrişattır. Makine ve teçhizat yatırımları bazen bu sebep dolayısıyla ertelenmekte, bu da üretim kayıplarını tetiklemektedir.

5. Bazı üretim alanlarının şehir içinde kalması ve özellikle şehir içinden geçen çevre yolunun taşıt trafiği ile yükünün hızlı bir şekilde artması trafikte ciddi bir yoğunluğa sebep olmaktadır.

6. Eskişehir'deki yatırımların yoğunluğu Eskişehir OSB'dedir. Bölgeye şehrin her noktasından servis, özel araç, şirket aracı, belediye otobüsü, dolmuş gibi araç ulaşımları trafikte sıkışıklığa ondan da önemlisi çalışanların vaktinin büyük kısmının yolda geçmesine neden olmaktadır.

7. Anadolu'nun batıya açılan kapısı olarak kabul edilen Eskişehir'de lojistik ve taşımacılık anlamında iyileştirmeler mutlaka yapılmalıdır. Çünkü nakliyenin büyük bir gider olması, Eskişehir'in bir türlü limanlara bağlanamaması, Hasanbey Lojistik Köyünün etkin kullanılamaması ve özellikle Eskişehir OSB ve Lojistik köy arasındaki demiryolu hattının yapılmaması maliyetleri her geçen gün yukarı çekmekte, bu da avantaj kaybına neden olmaktadır. Bu kapsamda demiryolu taşımacılığı için Eskişehir'deki sanayiciler uzun süredir

Eskişehir Sanayi Odası

çalışmaların bitmesini talep etmektedir. Ayrıca liman vergileri başta olmak üzere diğer nakliye vergileri de ciddi bir boyuttadır.

8. Eskişehir Teknik Üniversitesi'nin kurulması heyecanla karşılanmıştır. Ancak fiziki alt yapısı, sosyal alanları, en önemlisi de donanım yetersizliği bulunmaktadır. Diğer yandan sanayi-üniversite arasında işbirlikleri istenen düzeye getirilmelidir.

9. Üretimin olmazsa olmazı olan tasarım, test, analiz, kalibrasyon, sertifikasyon ve prototipleme ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Bu anlarda akreditasyona sahip merkezlere ihtiyaç vardır.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Bina inşaat ve tefrişat destek kalemleri uygulamaya alınmalıdır. Ayrıca Kalkınma Ajansları, Devlet Malzeme Ofisi, Milli Emlak, KOSGEB vb. devlet kurumları bu alanlarda bir yapılandırmayla sanayiciye uygun destekler oluşturmalıdır. Kümelenmeler üzerinden ortak bina kullanımı gibi oluşumlar için çalışmalar yapılmalı, bunların yasal zeminleri hazırlanmalıdır. Diğer yandan depolama alanları için de girişim ve yeni yatırımların devlet eliyle sübvanse edilmesi önerilmektedir.

2. Şehir içinde kalan sanayi siteleri, şehir dışında kurulacak bölgelere taşınmalıdır. Mevcut yolların genişletilmesi ve altgeçitler ile trafik akışı bir miktar rahatlatsa da uzun vadeli kalıcı çözüm olarak şehirden geçen transit karayolu trafiğinin şehir trafiğine hiç dâhil olmadan, şehrin Kuzey ve Güney yönünde yapılacak iki paralel yol ile aktarılması tavsiye edilmektedir. Bu şekilde şehirle ilgisi olmayan trafik kuzey ve güney illerine mevcut trafiğe katılmadan akacak şekilde yönlendirilerek, şehir trafiğinde önemli rahatlama sağlanabilecektir.

3. Bu noktada yerel yönetimler, milli emlak, odalar ve ilgili kurumlar bir araya gelerek alternatifler üzerinde ortak bir görüş oluşturmalıdır. Ancak değişen sanayi yapısı ve hedeflenen milli ve yerli üretim için öncelikle yeni nesil Serbest Bölgelerin kurulması önerilmektedir. Teknoloji, Ar-Ge ve tasarım üreten, çevreye duyarlı, **YENİ NESİL ORGANİZE/ENDÜSTRİ SANAYİ** bölgeleri, teknoloji yoğun üretime geçişte de en önemli basamak olacaktır. Diğer yandan bu sayede çalışanların tek bir yerde toplanması sonucu ortaya çıkan zaman ve servis kaybının önüne geçilmesi sağlanacaktır.

4. Üniversitede bilgi üretenlerin ekonomik alanda daha özgür olabilmeleri için önlerinin açılması ve öz kaynak oluşturacak çalışmaların geçekleştirilmesi gerekmektedir. Ama öncelikle fiziki alt yapısı, sosyal ve donanım yetersizlikleri için mali kaynak aktarımı gerçekleştirilmesi gerekir. Üniversitenin sanayi ile daha etkin bir yapıda hareket etmesi için üniversitede yapılan araştırmalar Eskişehir sanayisinin ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirilmelidir. Diğer yandan bu araştırmalar şehirde bulunan sanayi içerisinde firmalarla birlikte yürütülmelidir. Bu sayede araştırmacılara ve üniversiteye de çeşitli desteklerin devlet-özel sektör işbirliği ile aktarılması önerilmektedir.

Eskişehir Sanayi Odası

5. Eskişehir Dünya'da eşine az rastlanabilecek şekilde, içerisinde **havaalanı** olan bir Üniversiteye sahiptir. Ancak bunun yaratabileceği avantajlardan faydalanılamamaktadır. Bu konuda girişimlerde bulunulmalıdır. Tüm bunları organize edecek bir lider yapı belirlenmeli ya da oluşturulmalıdır. Kaynaklar bu yapı üzerinden koordine edilmelidir.

6. Hasanbey Lojistik Merkezinin etkin kullanılması için bir dizi önlem mutlaka alınmalı ve bu anlamda ihtiyaç analizleri gerçekleştirilmelidir. Daha önceleri OSB yönetimi tarafından gündeme getirilen Eskişehir OSB Lojistik İhtisas Bölgesi çalışmalarına başlanmalıdır. Bu noktada ilk adım olarak Lojiktik Köy ile Eskişehir OSB arasında **demiryolu** hattının artık daha fazla vakit kaybetmeden yapılması zorunlu hale gelmiştir. Daha önceki yıllarda devreye girmesi planlanan söz konusu hat, çeşitli nedenlerden kaynaklanan gecikmeler sebebiyle bir türlü yapılamamıştır. OSB arasında kurulması planlanan demiryolu hattı Eskişehir sanayisine lojistik yönden büyük katkı sağlayacaktır. OSB'deki sanayi kuruluşlarının büyük şehirlere ve ihracat limanlarına mal naklinde önemli bir fiyat avantajı sağlayacak olan bu projenin hayata geçirilmesi için, OSB ve Yerel Yönetimler nezdinde ciddi anlamda tüm girişimler yapılmalı ve sorun en kısa sürede çözülmelidir. İkinci ve nihai adım olarak da Eskişehir'in limanlara bağlanmasını sağlayacak **Bursa-Gemlik** demiryolu hattı yapılmalıdır. Sanayi ürünlerinin ihraç limanlarına daha hızlı ve ucuz maliyetle ulaşması Eskişehir sanayisine önemli bir rekabet avantajı sağlayacak, aynı zamanda Gemlik Limanının kullanımını arttıracağı için, İstanbul Limanlarındaki yoğunluğu da azaltacaktır. Tüm bunlarla birlikte liman vergilerinde yapılacak iyileştirme ve demiryolu taşımacılığını teşvik edici düzenlemelerin gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

7. Eskişehir Teknik Üniversitesi bünyesinde, Anadolu Üniversitesi, Osmangazi Üniversitesi ve Eskişehir Sanayi Odasının işbirliği ile bir **AR-GE ve TASARIM VADİSİ**, aynı yapının içerisinde SERBEST BÖLGE ve LOJİSTİK KÖY'ün olduğu entegre bir yapı kurulmalıdır.

8. Sanayicinin yalın üretim ve dijital dönüşümü gerçek bir üretim ortamında uygulayarak öğrenebilecekleri ve danışmanlık hizmeti alabilecekleri **Uygulamalı Yetkinlik ve Dijital Dönüşüm Merkezleri** 2019 yılı sonuna kadar Ankara, Bursa, Kayseri, İzmir, Gaziantep ve Mersin'de tamamlanacak olup, Eskişehir'in de böyle bir merkeze ihtiyacı bulunmaktadır. Konuyla ilgili çalışma yapılması önerilmektedir.

9. Yerel yönetimler ile ortak çalışma yapılarak uygun bölgelerde lojistik merkez alanlarının belirlenmesi ve hızlı bir şekilde hayata geçirilmesi önerilmektedir.

10. Sanayi şirketlerinin eleman ihtiyaçlarını karşılamak üzere işlev gören bir insan kaynakları merkezinin kurulması öngörülmektedir. Eskişehir Sanayi Odası tarafından bu alanda hizmet verecek bir yapının 2019 yılında hayata geçirilmesi planlanmaktadır.

11. Eskişehir Organize Sanayi bölgesinde çalışanların sosyal mutluluğunun sağlanması amacıyla bir **Yaşam Kent** projesinin ivedilikle hayata geçirilmesi önerilmektedir.

12. Eskişehir Organize Sanayi Bölgesinin TEKSAN, EMKO gibi sanayi birimleri ile Eskişehir Çevre Yolu üzerinden ya da altından birbirine bağlanmaları önerilmektedir.

13. Eskişehir Organize Sanayi Bölgesinin Sevinçli Köyünden Eskişehir'e alternatif bir yol ile bağlanması önerilmektedir.

14. Eskişehir Organize Sanayi Bölgesinin elektrik kesintileri, su baskınlarına karşı alt yapısını yenilemesi önerilmektedir.

15. Eskişehir Organize Sanayi bölgesi ana girişinin karayolları ile işbirliği yapılarak yonca haline getirilmesi, trafik sıkışıklıkları ve trafik kazalarının bu yolla önlenmesi önerilmektedir.

16. Eskişehir'de şehir merkezlerinde gençlerin kolayca erişebileceği alanlar yaratılarak, **yazılım evleri, teknoparklar** kurulması önerilmektedir.

17. Trafiğin yoğun olduğu saatlerdeki sıkışıklığın dağıtılması için sanayi bölgelerinin kendi içlerinde personel giriş ve çıkış saatlerinin (işbaşı-vardiya) belirli bir sistematik içerisinde planlanması önerilmektedir.

18. Yeni OSB alanlarının oluşturulması amacıyla, Belediye ve Milli Emlak'ın yürütmüş olduğu yer tahsisi süreçlerinin kolaylaştırılması önerilmektedir.

19. İşletme çalışma ortamlarının yeteri kadar sağlıklı ve güvenli olmaması sebebiyle, uluslararası alanda kabul görmüş **WCM** (World Class Manufacturing) benzeri kalite mekanizmalarının işletmelerde yaygınlaştırılması için farkındalık ve destek çalışmalarının yürütülmesi öngörülmektedir. Eskişehir Sanayi Odası 2019 yılı içerisinde ABİGEM işbirliğinde buna örnek çalışmalar planlamaktadır.

20. Prototip atölyelerinin birçok işletmede ya bulunmaması ya da yeterli nitelikte olmaması sebebiyle teknoparklar, üniversiteler bünyesinde birçok işletmeye hizmet edebilecek yeterlilikte prototip atölyelerinin faaliyete geçirilmesi öngörülmektedir. Prototipleme faaliyetlerine yönelik yeni kamu desteklerinin planlanması tavsiye edilmektedir.

21. Sektörel bazda yeni mükemmeliyet merkezleri oluşturulup, bu merkezlerde **laboratuvar** cihaz altyapısının geliştirilmesi ve KOBİ'lere yönelik indirimli kullanım avantajlarının sağlanması önerilmektedir.

22. Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi atıksu arıtma tesisinin kapasitesinin ve kalitesinin arttırılarak, "kirlettiğin kadar öde" modeline geçilmesi önerilmektedir.

Eskişehir Sanayi Odası

23. Endüstriyel **simbiyoz** uygulamalarının genişletilerek profesyonel hale getirilmesi, üreticiler arasındaki atık-kaynak paylaşımının takip edilerek ilgili süreçlerin yönetilmesi konusunda yazılıma dönük ve teknik çalışmalar yapılması önerilmektedir.

24. Isı pompası, düşük verimli motorların verimli motorlarla değiştirilmesi, kojenerasyon ve rejenerasyon gibi enerji verimliliği uygulamalarının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

25. Aydınlatmada kullanılan armatürlerin verimlileriyle değiştirilerek enerji sarfiyatının azaltılması, bunun için de teşvik sağlanması önerilmektedir.

26. Eskişehir Sanayi Odası tarafından Eskişehir'in kent kimliğine yepyeni ve kentte benzeri olmayan bir değer kazandırılması öngörülmektedir. Mülkiyeti ESO'da olan, Eskişehir Adalar'da bulunan ve halen süpermarket olarak faaliyet gösteren alana iş ve yaşamın bir arada olduğu, teknoloji ile yenilik üretenlerin de çalışmalar yapacağı bir merkez inşa edilecektir.

Şu anki proje adı ESO Plaza olan **Merkezin** en önemli özelliği hizmet ve üretim sektörlerini bir araya getirerek Eskişehir Sanayi Odası'nı üyelerinin ihtiyaçlarına cevap veren, bu sayede elde edeceği alternatif gelirlerle kendi kendine yetebilen bir kuruluş haline dönüştürecek olmasıdır. Dünyadaki benzer örneklerden yola çıkarak hazırlanan proje teknoloji ile tasarım üretenlere katkı sunacak bir altyapıda kurgulanmıştır. Merkez yeniliğe, eğitime ve inovasyona hizmet edecektir. İçerisinde bulunan ofisler sanayicilerin, öğrencilerin, startup firmalarının kullanabileceği, diğer büyük şehirlerden tasarımcıların gelip çalışabileceği alt yapısıyla bütün Eskişehir'e hizmet sunacaktır. Projenin 2023 yılına kadar tamamlanması planlanmaktadır.

D. KURUMSALLAŞMA VE ORTAK ÇALIŞMA KÜLTÜRÜNE İLİŞKİN EKSİKLİKLER

1. Sektöründe birlikte çalışma ve birlikte üretim eğilimi oldukça zayıftır. Yapılan görüşmelerde aynı sektörde yıllarca faaliyet gösteren işletmelerin dahi birbirleri ile iletişim kurmadıkları/kuramadıkları ifade edilmiştir. Bu görüşmelerde ortak çalışma kültürü zayıflığının, sanayinin mevcut sorunların çözülmesinde zaman kaybına yol açtığı, sektörlerin sürdürülebilirliğini olumsuz etkilediği ve çözümlerin geçici etkiler yaratmasına neden olduğu belirtilmiştir.

2. Dünya ile rekabete açık, yerli ve milli üretim yapan Eskişehir sanayisi için mutlaka **kurumsal yapının** güçlendirilmesi gerekmektedir. Kurumsallaşma bilinci oluşturacak sistemler için harekete geçilmelidir. Özellikle aile işletmelerinde finansal yapının sağlamlaştırılması önem taşımaktadır. Yönetim ve denetimdeki eksiklik bu noktada ciddi olarak hissedilmektedir.

3. İnovatif düşünce, Ar-Ge kültürü, tasarım ve kümelenmelerin aktifliği alanlarında girişimler gerekmekte, bu alanda entelektüel sermaye eksikliği bulunmaktadır.

Eskişehir Sanayi Odası

4. Kurumlar arası işbirliğinde eksiklik, lobi çalışmalarında yetersizlik ve Eskişehir'in yeterince tanıtılmaması söz konusudur.

5. Eskişehir Madencilik Kümesi (**EMK**) bölge için bir avantajdır. Kümenin daha profesyonel ve çoğulcu bir yaklaşımla yönetilmesi, proje ve iş geliştirme alanlarında yetkin uzmanları bünyesinde barındırması, Eskişehir madencilik sektörünü ileriye taşıyacak lobi ve farkındalık faaliyetlerini daha etkin şekilde hayata geçirmesi beklenmektedir.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Kurumsallaşma bugünden yarına çok kolay olan bir süreç değildir. Bu yüzden hızlı bir şekilde kurumsallaşma konusunda eğitim, insan kaynağı ve yatırım için ilgili bakanlıklar devreye girmeli, özellikle sanayicilerle görüşmeler gerçekleştirilmeli, konu tüm hatları ile ortaya konmalıdır. Kurumsallaşma için çalışmalar yapan firmalar için avantajlar sağlanması önerilmektedir.

2. Şirketlerdeki yönetimsel ve denetimsel eksikliklerin giderilmesi için eğitim/denetim çalışmaları sürekli gündemde tutulmalıdır. Başta aile şirketleri olmak üzere firmalara finansal ve dijital okuryazarlık eğitimleri verilmesi öngörülmektedir. Eskişehir Sanayi Odası 2019 yılında bu alanda ciddi çalışmalar planlamaktadır.

3. Eskişehir'in ekonomisini ve geleceğini etkileyecek karar alma süreçlerinde yerel yönetimlerin, şehirde yaşayan ve üreten kesimlerin görüş ve önerilerine daha fazla ağırlık vermesi yerinde olacaktır. Bu kapsamda özellikle Odalar, OSB, sanayi bölgeleri, üniversite yönetimleri, iş adamları dernekleri, meslek kuruluşları, esnaf odaları gibi toplumun çok büyük bir kesimini bünyesinde barındıran kuruluşlarla yapılacak çalışmalar neticesinde alınacak kararlar bir havuzda toplanmalıdır. Bir kentin kurumlarını yönetenler arasında ilişkilerin en yüksek düzeyde tutulması için her kurum kendi üzerine düşeni yapmalıdır. Ayrıca bu yapılanma ile Eskişehir'deki sanayinin İstanbul, Ankara, Bursa, İzmir, Gaziantep, Adana gibi şehirlerde görünürlüğünün artırılması, stratejik iş birlikleri geliştirilmesi için avantaj sağlayacaktır. Diğer taraftan yabancı sanayi odalarıyla ve uluslararası ağlarla ilişkilerin geliştirilmesi öngörülmektedir. Bu bağlamda Eskişehir Sanayi Odası 2019 yılında özellikle **uluslararasılaşma** alanında özel projeler planlamakta ve ön çalışmalarını gerçekleştirmektedir.

4. Eskişehir Sanayi Odası tarafından 2018 yılı içinde gerçekleştirilen Meslek Komiteleri Fuarları sanayiciler tarafından son derece olumlu şekilde karşılanmıştır. Üretici firmaların birbirlerini tanımaları, potansiyel alanlarda işbirliklerine gitmeleri ve özellikle yurtdışından ithal edilen ürünlerin yerlileştirilmesi adına başarılı sonuçlar doğuran ESO Fuarlarının 2019 yılında genişletilerek ve daha profesyonel halde devam ettirilmesi öngörülmektedir. Benzer Fuarların önce İstanbul, Ankara ve Bursa gibi illerde Eskişehir sanayicisinin tanıtımı, sonrasında ise yurtdışına çıkılarak Eskişehir'in üretim kabiliyetlerinin anlatılması amacıyla organize edilmesi planlanmaktadır.

Eskişehir Sanayi Odası

5. Kurumsallaşma bilincinin çalışanlara benimsetilmesi, KOBİ'lerle ortak işbirliği projeleri, büyük ve güçlü firmaların öncülüğünde küçük firmalarla işbirliği yapılması, sürekli gelişim için sektörel bazda ortak amaç, misyon ve vizyon belirlenmesi önerilmektedir.

6. Sektörde faaliyet gösteren firmaları tasarım alt yapılarını güçlendirerek **yenileşim** tabanlı firma statüsüne kavuşmalıdırlar. Firma bazında 'Ar-Ge ve Yenileşim (inovasyon) Yönetim Sisteminin' oluşturulması, kurumsal ve sistematik hale getirilmesi önerilmektedir.

7. Eskişehir madencilik sektörünün daha etkin tanıtılması için yeni TÜYAP Eskişehir Fuar ve Kongre Merkezinde bir Fuar organize edilmesi tavsiye edilmektedir.

E. DÜNYA PAZARLARINA ERİŞİM SORUNLARI

1. Eskişehir'de madencilik sektöründe uluslararası ticaret yeteneği ne yazık ki yeterince gelişmemiştir. Özellikle sertifikasyon, kalite belgesi vb. unsurların eksikliği nedeniyle işletmelerin ticari sahası ve yetenekleri kısıtlanmaktadır. Bu ve benzeri belgelere sahip olmayan işletmelerin ihracat yapabilme durumu da sınırlanmaktadır. Eskişehir'de ithalata bağımlı ihracatı önleyebilme adına bu belgelerin temini ilgili sektörlerin ekonomisini olumlu etkileyecektir.

2. Eskişehir'deki sanayinin sürdürebilirliği için ihracatını geliştirmesi ve dış pazarlarda tanınırlığını arttırması gerekmektedir. Ancak bu noktada şehrin dış pazarlarda **tanıtım** eksikliği, fuarlara az katılım, yabancı dil bilen işveren/çalışan azlığı, güncel dış pazar verilerine ulaşma güçlükleri bulunmaktadır.

3. Madencilik sektöründeki firmaların ihracat yapabilmelerinin önündeki en büyük engellerden biri de lojistiktir. Taşınan malın hacmi ve taşıma şekline bağlı olarak yaşanan sorunlar firmaların ihracatın nakliyesi kısmında zorlamaktadır

4. Yabancı dil bilen ihracat uzmanı çalıştırma konusundaki eksiklik sektördeki firmaların uluslararası pazarlara girişindeki bir diğer önemli dezavantajdır.

5. Pazarlamada profesyonelleşme eksikliği, firmalarda fiyat odaklı çalışma isteği, yurt içi kontratlarda farkındalık bulunmayışı ve satış elemanlarının malzeme bilgisine sahip olmayışı ihracat operasyonlarını olumsuz etkilemektedir.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. İlgili bakanlıkların desteği ve Eskişehir'de oluşturulacak bir yapılanma ile belirlenen ülkelerde **ticaret heyetleri** organize edilmelidir. Bu organizasyonlar mutlaka B2B olarak isimlendirilen ikili iş görüşmeleri ile birlikte yapılmalı ve devlet desteklerinden faydalanılmalıdır.

Eskişehir Sanayi Odası

2. Yurtdışında ihracat ofislerinin kurulması mutlaka gündeme getirilmelidir. Eskişehir'in bu ofislerden azami ölçüde faydalandırılması önerilmektedir. İlgili sanayi kuruluşlarının bu alanda bilgilendirilmesi ve yurtdışında ofis açmalarının desteklenmesi tavsiye edilmektedir.

3. Yabancı dil sorununun çözümüne ilişkin olarak firmalar bünyesinde Odalar öncülüğünde iş yaşamına özgü dil eğitimleri verilmelidir. Bu konuda Eskişehir Sanayi Odası 2019 yılı için özellikle beyaz yaka profesyonellere yönelik özel eğitim programları planlamaktadır.

4. Devlet tarafından sağlanan ihracat desteklerinin firmalara etkin şekilde tanıtılması öngörülmektedir. Eskişehir Sanayi Odası üye firmaların ilgili desteklerden daha yüksek miktarda faydalanabilmeleri adına 2019 yılında özel projeler tasarlamaktadır.

5. Firmalara sağlanacak olan yapısal teşviklerin İHRACAT BİLANÇO KARLILIKLARINA göre verilmesi önerilmektedir. İhracatta ettiği kar kadar teşvik yapılması doğru olacaktır. Bu hem firmaları ihracat yapmaya yönlendirecek hem de Türkiye'de yatırımı bulunan firmaların düşük bir kar ile yurtdışına mal satmasını gereksiz kılacaktır.

6. Yük taşımacılığında demiryolu kullanımının artırılması, bunun için gerekli yatırımların ve mevzuat düzenlemelerinin hızlı bir şekilde yapılması ve bu yolla yabancı yatırımcılar için Eskişehir'in lojistik açıdan avantajlı bir konuma ulaştırılması önerilmektedir.

7. İhracatta limana kadar olan lojistik maliyetlerin devlet tarafından **sübvanse** edilmesi tavsiye edilmektedir.

8. Yurtdışında özellikle Avrupa, ABD ve Rusya pazarları için **Türk Lojistik Köyleri** oluşturulması önerilmektedir. Türk ihracatçılarının müşteriye daha yakın olması bu şekilde sağlanmalıdır.

9. Türk Malının imajını arttıracak çalışmaların devlet eliyle Türkiye tanıtım projesine entegre edilmesi önerilmektedir. Türkiye marka algısının yükseltilmesi ve bu sayede pazarlama alanı oluşturulması, yurt dışında pazarlar kurulmasına devlet desteği sağlanması tavsiye edilmektedir.

10. Eskişehir'in hem mikro hem de makro açıdan büyümesinin anahtarı, paylaşılmış bir ekonomik vizyon çerçevesinde, kendi geliştirdiği ürünleri ihraç edilebilmektir. Kentin ana ekonomik sorunu da bunu yapamıyor olmaktır. Bu bağlamda kamu tarafından verilecek hibe ve desteklerin "ihraç edilebilir ürün-hizmet" geliştirmeye ve bununla ilgili işlere yönelik olması gerekmektedir. Destek mekanizmalarının bu prensibe göre şekillendirilmesi tavsiye edilmektedir.

Eskişehir Sanayi Odası

11. Sanayi şirketleri ile yurt dışındaki iş merkezlerinin bağlantısına yönelik, İngilizce ve Almanca gibi yabancı dillerde iletişim kurabilen çağrı merkezlerinin kurulması önerilmektedir.

12. Bölgede dış ticaret firmalarının kuruluş ve gelişimlerinin desteklenmesi tavsiye edilmektedir.

13. Marmaray ve Boğazlardan bir an önce demiryolu ile yük taşımacılığına başlanması tavsiye edilmektedir. Bu bağlamda gümrük işlemlerinde etkinliğin ve lojistik hizmetlerde kalitenin arttırılması önerilmektedir.

14. İhracat kolaylığı açısından, limanların ve üretim tesislerinin çevresindeki kara ve demiryolu ağlarının iyileştirilmesi ve genişletilmesi önerilmektedir.

15. Blok trende tek lokomotif ile Avrupa ve Türkiye demiryollarının ortak kullanılmasını sağlayacak düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

16. Yük taşımacılığında kombine taşımacılığın ön plana alınması önerilmektedir. Denizyolu, demiryolu gibi mod değişimlerindeki operasyon sürelerinin ve işlem maliyetlerinin azaltılması, denizyolu ve demiryolu seferlerinin arttırılması talep edilmektedir. Deniz taşımacılığında gemi giderlerinin düşürülmesi amacıyla liman vergilerinin azaltılması tavsiye edilmektedir.

17. Türkiye – Avrupa arasındaki gemi seferlerinin ve firma çeşitliliğinin arttırılması, bu sayede rekabete bağlı olarak maliyetlerin düşürülmesine imkan sağlanması önerilmektedir.

18. Gümrük kapılarındaki **işlemlerin hızlandırılması** önerilmektedir.

19. Eskişehir lojistik merkezinin ihracata yönelik olarak bir an önce faaliyete geçirilmesi talep edilmektedir. **Bandırma – Gemlik – Eskişehir – Ankara** demiryolu bağlantısının sağlanması önerilmektedir.

20. Eskişehir **Havalimanının** öncelikle kargo taşımacılığı olmak üzere işlevselliğinin arttırılması önerilmektedir.

21. Eskişehir için lojistik master planının bir an önce hazırlanması ve takibinin yapılması tavsiye edilmektedir.

22. Merkezi yönetim ve ilgili bakanlıklar ile yurtdışında tanıtım konusunda uluslararası organizasyonlar düzenlenmesine ilişkin çalışmalar öngörülmektedir. Çeşitli ülkelerde yerli ürünlerimizin cazip hale getirilmesi için butik tanıtım etkinliklerinin düzenlenmesi, bu ülkelerdeki dernekler, ataşeliklere bilgilendirme çalışmaları yapılması tavsiye edilmektedir.

Eskişehir Sanayi Odası

23. Yabancı dil sorununun için özellikle ilk, orta ve meslek liselerine dışarıdan destek verecek İngilizce eğitim kuruluşları ile programlar düzenlenmesiyle çözülmesi öngörülmektedir. Çalışma hayatına girmeden önce yabancı dil probleminin çözülmesi esas olmakla birlikte işletme bünyesinde de haftanın belli gün ve saatlerinde ya da mesai saatleri dışında, çalışanlara devlet destekli olarak yabancı dil eğitimi verilmesi tavsiye edilmektedir.

24. İşletme bünyesinde ihracat organizasyonlarını yönetecek departmanlar kurulmasını destekleyecek mekanizmaların tasarlanması öngörülmektedir.

25. Hem yurtiçi ve hem de yurtdışı müşteri çeşitlendirmesinde, yeni pazarlara erişimde, küresel gelişmelerin takip edilmesinde dışa açıklık önemli bir zorunluluk olarak görülmektedir. Bu amaçla önemli olduğu düşünülen ulusal ve uluslararası ilişki ve işbirliği ağlarında yer alma konusunda çaba gösterilmesi önerilmektedir.

26. Uluslararası pazarlarda daha fazla yer alabilmek için sektör için gerekli standartların yerel pazarda da zorunlu hale getirilerek kullanım oranlarının artırılması gerekmektedir. Bu şekilde hem kalite seviyesinin yükseltilmesi hem de dış pazarların bu anlamdaki taleplerinin karşılanması sağlanmalıdır.

27. Eskişehir Sanayi Odası öncülüğünde kurulan Eskişehir Madencilik Kümelenmesinin (EMK) sektörde firmalar arasındaki işbirliğini artırıcı bir etki yaratması beklenmektedir. Bu noktada URGE gibi destek mekanizmaları kullanılarak sektörün dünya çapındaki pastasından daha fazla pay alınması önerilmektedir.

F. MARKA, PATENT VE VERİMLİLİK KONULARINA İLİŞKİN SORUNLAR

1. Marka, patent, tescil gibi birbirini tamamlayan süreçlerde sanayiciler yeterince bilgilendirilmemektedir.

2. Profesyonel danışmanlık konusunda firmalarda ön yargılar oluşmuştur. Bunun en önemli nedeni de talep edilen yüksek ücretler ve firma özelindeki bilgilerin açığa çıkma endişesidir.

3. Madencilik sektöründe sertifikasyon, kalite, belgelendirme ve akreditasyon konuları çok önemli bir yere sahiptir. Birçok üretici firma söz konusu alanların zorlu ve maliyetli süreçlere tabi olması nedeniyle çekingen davranmaktadır. Bu konu ülkemizin sektörde daha rekabetçi bir konuma ulaşması noktasında kritik bir önem arz etmektedir.

4. Ar-ge faaliyetlerinin artırılması ve çeşitlendirilmesi ile birlikte son zamanlarda patent başvurularında artış sağlanmıştır. Ancak patent başvurusu ile belgelendirme arasında geçen süreler oldukça uzun olmaktadır. Bu da firmalar için ciddi bir zaman ve gelir kaybına sebebiyet vermektedir.

Eskişehir Sanayi Odası

5. Malzeme ve üretim teknolojilerinde yeterli düzeyde eğitim verilememektedir. Mühendislerin teknik bilgi yetersizliği ve adaptasyon sorunları bulunmaktadır.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Firmalara markalarını oluşturmaları ve müşteri memnuniyeti sağlamaları konusunda bilinçlendirme çalışmaları mutlaka gerçekleştirilmelidir. Bunlar sadece ilgili kurumların yapacağı konferanslarla değil, firmalar özelinde yüz yüze hayata geçirilmelidir. Diğer taraftan marka değeri taşıdığına inanılan firmalar ivedilikle belirlenmelidir. Bu süreç sonrasında ise destek, teşvik, danışmanlık hizmetleri devreye alınmalıdır. İyi örnek uygulaması olarak **Turquality** benzeri bir programla Eskişehir markaları dünyaya açılmalıdır. Kalite standartları alanında firmaların bilgilendirilmesi, ödüllendirilmesi ve danışmanlık hizmeti sağlanması önerilmektedir.

2. Ulusal ve uluslararası bir danışmanlık havuzu oluşturulması fayda sağlayacaktır. Firmalar bu havuzdan yararlanmak isterse bir kısmı firma tarafından bir kısmı ise devlet destekleri ile danışmalık ücretlerinin karşılanması önerilmektedir.

3. Eskişehir sanayisi için enerji stratejisinin belirlenmesi; sanayi şirketlerinde enerji verimliliği bilincinin ve tasarım kriterinin geliştirilmesi önerilmektedir.

4. Üreticiler için "enerji verimli" üretim kriteri farkındalığının artırılması, bunun son üründe marka değerini yükselten bir nitelik olarak pazarlanması önerilmektedir.

5. Üretiminin "temiz teknoloji ve temiz enerji" kriterlerine göre tasarlanması ve son üründe marka değerini artıran bir nitelik olarak pazarlanması önerilmektedir.

6. İşletmelerin kendi markalarını oluşturma ve tutundurmaları konusunda bilgilendirme çalışmaları öngörülmektedir. Eskişehir Sanayi Odası tarafından markalaşma potansiyeli bulunan işletmelerin tespit edilerek, marka oluşturma süreçleri konusunda bunlara destek ve mentörlük çalışmaları yapılması öngörülmektedir.

7. Kalite standartları konusunda firmalarımıza bilgilendirme ve mentörlük hizmetleri verilmesi öngörülmektedir. İşletmelerimizin uluslararası alanda kabul edilen kalite standartlarını edinebilmeleri için farkındalık çalışmaları yapılması ve uluslararası rekabeti arttırmak amacı ile belgelendirme, sertifikasyon çalışmalarının teşvik edilmesi önerilmektedir.

8. Sanayi tesislerine temiz üretim, atıkların yeniden üretime dahil edilmesi, endüstriyel simbiyoz ve mevzuata uyum konularında Oda olarak danışmanlık verilmesi öngörülmektedir.

9. Sanayide verimlilik ve yenilikçi yöntemlerle üretimi artırmak için üniversiteler ile ortak çalışma yapılıp protokoller hazırlanması öngörülmektedir. Eskişehir Sanayi Odası olarak şehirdeki tüm üniversiteler ile uzmanlık alanlarına göre işbirliğine gidilmesi planlanmaktadır.

Eskişehir Sanayi Odası

10. Danışmanlık alınabilecek konular ve olası faydalar konusunda özellikle kamu kurumları öncülüğünde eğitimler düzenlenmesi öngörülmektedir. İşletmelerin ihtiyaç analizleri yapılarak danışmanlık ihtiyaçlarının tespitinin yapılması planlanmaktadır.

11. İşletmelere gizlilik ve ticari sözleşmelerin sağlayacağı faydaların hukuki ve pratik olarak anlatımı, hukuk çalıştaylarının yapılması öngörülmektedir. Bunun için üniversiteler ile ortak faaliyetler organize edilmesi planlanmaktadır.

12. Sektörün yoğunlaştığı bölgelerde laboratuvar ve sertifikasyon hizmetlerinin verilmesi ve bunların devlet tarafından teşvik edilmesi önerilmektedir.

G. ÜRETİMDE YERLİLEŞTİRME VE İTHALATA BAĞIMLILIĞIN AZALTILMASINA İLİŞKİN SORUNLAR

1. Eskişehir'de şiddetle yeni yatırımlara ihtiyaç duyulan bir dönemden geçilmektedir. Bu yatırımlarda devlet destekleri ayrı bir önem taşımaktadır. Ancak desteklerde projelere ilişkin prosedürlerin fazlalığı ve süreçlerin uzunluğu firmaları zor durumda bırakmaktadır. Örneğin, ÇED raporları 2 yıldan önce çıkmamakta ve ödemeler güçlüğü yaşanmaktadır.

2. Firmalarının uzun vadeli yatırımlar konusunda istekli olmaması elde edilen madenin yarı mamul ya da mamul haline getirilmesinin önünde engel teşkil etmektedir.

3. Firmalarındaki kabiliyet eksiklikleri, üretim için yerli makina ve ekipmanın bulunmaması süreç ve maliyetleri olumsuz yönde etkilemektedir.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Firmaların hazırladığı yatırıma yönelik projeler için öncelikle sadeleştirilmeler yapılmalıdır. Prosedürlerin azaltılmasının yanı sıra zorunlu belge sayısında da eksiltmeler gerçekleştirilmelidir. Proje izleme komisyonu gibi bir oluşum bu sürecin ilerlemesine katkı sunarken yine bu komisyonun ön eleme sonrası isteyeceği detaylı proje bilgileri sürecin ilerlemesine katkı sunacaktır. Bu alanda mevzuat iyileştirmeleri mutlaka yapılmalıdır. **ÇED** raporlarında ise mutlaka 2 yılı bulan sürenin kısalması için adımlar beklenmektedir. Ayrıca başvuruların elektronik ortamda alınması, belgeyi inceleyen uzmanların niteliğinin arttırılması, başvuru sonrası evrak takibinin hangi aşamada olduğunun izlenebilir olması önerilmektedir.

2. NACE yerine ana faaliyet kodu başlığı üzerinden desteklere başvurulabilmesi tavsiye edilmektedir.

3. Kamu ve özel sektör kuruluşlarının ithal ürün listelerinin hazırlanarak ilan edilmesi önerilmektedir.

Eskişehir Sanayi Odası

4. Kamu ihalelerinde yerli ürün tercihinin arttırılması ve bunun için pozitif ayrımcılık sağlayan mevzuatın geliştirilmesi önerilmektedir.

5. İthal ikamesi ürünlerin ar-ge ve ticarileştirme çalışmaları için özel teşvik mekanizmalarının oluşturulması, yerlileştirme kapsamındaki ürün geliştirme çalışmalarının özel olarak desteklenmesi önerilmektedir.

6. Devlet ve devlete iş yapan özerk ve yarı özerk kurumlar ile iş yapma/işe başlama modellerinin kolaylaştırılması önerilmektedir.

7. Yerlileştirme kapsamında sunulacak ürünlerin standardizasyonunu ve uluslararası normlara akreditasyonunu sağlayan, kalite anlamında uygun gereklilikleri tanımlayan ve kontrol eden bir mekanizmanın oluşturulması önerilmektedir.

8. Satınalma teknik şartnamesi hazırlayan kamu kurumlarının yerlileştirme olanaklarını arttırıcı şekilde eğitilmesi ve kamu ihalelerine yerli ürün katılımının şartnameler yoluyla yükseltilmesi tavsiye edilmektedir.

9. Ülke imajını olumsuz yönde zedeleyen üreticiler için yaptırım uygulamalarının gündeme alınması önerilmektedir.

10. Yerli makine üreticilerine ve yerli makine kullananlara yatırım yaparken devlet tarafından ek avantajlar verilmesi önerilmektedir.

11. Mevcut **kümelenmelerin** canlandırılması, küme katılımcılarının işbirliği yapabilmelerini sağlayacak önlemlerin alınması, bir kümelenme koordinasyon ofisi kurulması, küme yöneticilerinin profesyonelleştirilmesi, küme üyelerine eğitim ve danışmanlık hizmetleri verilmesi öngörülmektedir. Eskişehir Sanayi Odası'nın 2019 yılında bu konuya yönelik girişimlerde bulunması planlanmaktadır.

12. İşletmelere yönelik devlet teşvik eğitim programları ve proje yazım eğitimleri yapılması, Odalarda bu konuda uzman çalıştırılması öngörülmektedir.

13. Destek programlarında evrak yükünün azaltılmasına yönelik çalışmalar yürütülmeli, konu hakkında mevzuata dönük çeşitli iyileştirmeler yapılması önerilmektedir.

14. Yeni malzeme arayışları için laboratuvarlar oluşturulması tavsiye edilmektedir.

15. Nakliye Sigortası uygulamasının yaygınlaştırılması, nakliye araçlarının uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi önerilmektedir.

Eskişehir Sanayi Odası

16. Liman kentleri dışında olan üreticilerin tren yolu hatlarının ve taşıma ambarlarının efektif olarak çalışmaması nedeniyle navlun fiyatları son derece yüksektir. Tüm sektörlerin çalışma dengesi ve koordinasyonu ile ortak çalışma ve işbirlikleri kurularak taşımalık ambarlarının ve tren yolunun hızlı ve ekonomik çalışmasını sağlayacak yapı ve teşvikler oluşturulmalıdır.

H. MEVZUATA İLİŞKİN SORUNLAR

1. Yatırımlarda karşılaşılan zorluklardan biri **mevzuat** alanında yaşanandır. Özellikle izin ve ruhsat işlemleri ile ilgili zorluklar mutlaka aşılmalıdır.

2. Sanayicilerin en çok yüz yüze geldiği İŞKUR ve SGK veri tabanlarının ayrı olması bazı mevzuatsal zorluklar doğurmaktadır. Mevzuatın yorumlanmasında kurumlar arası farklılıklar problemlere yol açmaktadır.

3. Madencilik faaliyetleri için alınması zorunlu izinlerle ilgili yapılan müracaatlarda yasa ve yönetmeliklerde belirtilen şartları yerine getiren müracaat sahipleri, bir eksikleri olmadığı halde izinlerini çok uzun süre geçmesine rağmen alamamaktadır.

4. Yapılan tüm kati ihracat/ithalat ve/veya geçici ithalat/ihracatların beyanname ve faturaları mevzuatta belirtilen periyodlarda basılı kopya olarak sağlanmaktadır. Takip sisteminin olmaması ciddi iş yükü getirmektedir.

5. Gümrüklerde yeterli depolama alanı ve yetişmiş eleman eksikliği yığılmalara neden olmaktadır. Denetimlerin bağımsız ve tarafsız yapılması bu noktada da önem kazanmaktadır. Gümrüklerde kontrol amacıyla ambalajlar bozulmaktadır. Bazı durumlarda numune ürün alıkonulmaktadır veya İhracatçı Birlikleri'nden ekspertiz/uzman istenmektedir. Bu durum ürünün alıcıya geç ulaşmasına ve işletmenin prestij kaybıyla marka değerinin zarar görmesine neden olmaktadır.

6. Madencilik sektöründe aynı konu ile ilgili, bazen iki ayrı kurum denetleme yapmaktadır. Denetlemeye gelen mühendisler veya memurlar işletme tecrübesine sahip olmadıklarından, birçok anlaşmazlıklar ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte denetlemeye gelen memurların tavır ve davranışları çok incitici olmaktadır.

7. Devlet hakkı ile ilgili ocak başı satış fiyatlarının sektör beyanları göz ardı edilerek belirlenmesi, bu konudaki kriterlerin belirgin olmaması sorunlar yaratmaktadır.

8. Hammadde üretim izinlerinden kaynaklanan çevre, iş sağlığı güvenliği problemleri ve kamuoyunda oluşan kötü algı madencileri sektörden uzaklaştıran bir faktördür.

9. Sanayiciyi gerçek dışı ve isimsiz ihbarlar çok yormaktadır. İspat yükümlülüğü sanayicinin üzerinde kalmaktadır. Bu tip ihbarlar için Kamu Kurumları da sebepsiz yere çok zaman harcamaktadırlar.

Eskişehir Sanayi Odası

10. Karayollarına çalışan madencilere (taş ocakları gibi) hiçbir yaptırım uygulanmamaktadır. Bu da özel maden işletmeleri için haksız rekabet oluşturmaktadır.

11. Maden Yönetmeliğinin 127. maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yer alan hükümleler ile bir daimi nezaretçi, koşulların sağlanması durumunda, birden fazla sahaya atanabilmekteydi. Danıştay 8. Dairesinin 03.07.2018 tarih ve 2017/300 sayılı kararı ile, yukarıda belirtilen hükümlerin yürütülmesi durdurulmuştur. Bu durumda madenciler her bir ruhsatlı saha için, ayrı bir Maden Mühendisi atamak zorundadırlar. Bu durum mali yönden zor durumda bulunan madencilere aşırı yük getirmiştir.

12. Madenciler ülkemizdeki orman sahalarının sadece binde 2,5'luk kısmında faaliyet göstermektedir. Ağaçlık alan ise sadece binde 1'dir. Orman Bakanlığının gelirinin %58'si madenciler tarafından karşılanmaktadır.

13. Orman arazi izin bedellerinin indirilmesi ile ilgili Maden Kanunu'na eklenen hükümlerin madencilik lehine yorumlanarak Orman Yönetmeliklerinde gerekli değişikliklerin yapılmaması sorun yaratmaktadır.

14. Orman izin bedellerinin yüksekliği kendi yeraltı kaynaklarımızı araştıramaz ve değerlendiremez hale getirmiştir. Yüksek izin bedelleri nedeniyle maden ithalatımız her geçen sene artmakta ve madenlerde işletilebilir minimum tenör (cut off grade) oranlarını yukarıya çıkarmakta, ekonomiye kazandırılabilecek cevherler pasaya atılmaktadır.

15. ÇED Olumlu Kararı veya ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen madencilik projelerinde, madencilik faaliyeti tamamlanan ve projesine göre rehabilitasyonu yapılan alanlar, ÇED Kararlarına esas alanlardan düşülmemekte, bu alanlarda faaliyet gösterilmeyecek olmasına rağmen varlıklarını sürdürmektedir.

16. Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanunun 20. maddesi nedeniyle madencilik faaliyetleri için izin alınamaması gibi sorunlar yaşanmaktadır.

17. Arama ve geliştirme faaliyetleri sonucunda, rezerv tespit ederek üretime geçen şirketler için, geçmişe dönük belgelendirilen arama/geliştirme harcamalarının vergiden düşürülme imkânının olmaması haksız rekabete neden olmaktadır.

18. MAPEG'in ihalelik sahaları rasyonel ve seri bir şekilde ihale edememesi sonucunda maden rezervine sahip sahaların atıl kalmasına sebebiyet vermektedir.

19. MAPEG'in yaptığı ihaleleri kazanan gerçek ve tüzel kişiler ihale bedelini yatırmalarına rağmen güvenlik soruşturması gerekçesiyle aylarca arama ruhsatları düzenlenememektedir.

Eskişehir Sanayi Odası

20. İhale edilen sahalarla ilgili olarak, önceki ruhsat sahibinin herhangi bir hakkının olmaması madencileri ciddi maliyet ve zaman kayıplarına sokmaktadır.

21. Ruhsat devir, rödövans, arama ve işletme ruhsatı, işletme izni vb. işlemlere izin verilip verilmeyeceğinin ve ne kadar sürede izin verileceğinin bilinmemesi nedeniyle sektöre yeni girişimciler ve yatırımcılar uzak durmaktadır Aynı gerekçe ile ruhsat güvenliği sekteye uğramaktadır.

22. Maden Kanunu'nun 9. Maddesine ait uygulamanın, temdit edilen izinler dâhil madencilik lehine yorumlanarak Orman Yönetmeliklerinde gerekli değişiklikler bir an önce yapılmalıdır.

23. Yeni çıkarılmak istenen maden kanunu, madencilerin işini ve maliyetini daha da artıracaktır. Kanunun madencilerin işini kolaylaştırıcı bir şekilde çıkmasında çok büyük yarar vardır. Son 5 yılda maden ihracatı sürekli geri gitmektedir. Birçok madenci maliyetlerden ve yönetmeliklerden dolayı madencilik faaliyetini bir daha çalışmamak üzere sonlandırmıştır.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. Madencilik ile ilgili bir bakanlık yoktur. Madencinin ise hemen hemen tüm bakanlıklarla işi vardır. Bürokrasiden dolayı süreçler çok uzatmaktadır. Madencilik Bakanlığı veya Madencilik Koordinasyon Kurulu oluşturulması önerilmektedir.

2. Ülkemizde madencilik mevzuatı çok sık değişmektedir. Bırakın sanayiciyi, bürokratlar bile takip edememektedir. Mevzuattaki bu kaosun ortadan kaldırılması tavsiye edilmektedir.

3. MAPEG (Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü)'den verilen, Maden İşletme Ruhsatlarının alınması veya uzatılması bir yıldan fazla sürmektedir. Bu da madencilik faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir. Bürokrasi kolaylaştırılmalı, alınması gereken izin sayısı ve süresi azaltılmalı, mükerrer izin alımı ortadan kaldırılmalıdır.

4. Maden sahaları ile ilgili Orman İzinleri Ankara`dan verilmekte ve çok uzun zaman almaktadır. Yaklaşık bir yıla yakın süren bu süreçlerin kısaltılması ve yerel otoritelerin yetkilendirilmesi önerilmektedir.

5. Ruhsat güvencesi sağlanmalı, kazanılmış haklar korunmalı, sürdürülebilir madenciliğin önü açılmalıdır.

6. Riski yüksek olan madencilik sektöründe, aramalar teşvik edilmeli, yatırım engelleri kaldırılmalıdır.

7. Güvenlik soruşturması nedeniyle yapılan işlemler hızlandırılmalı, daha önce güvenlik soruşturması olumlu gelmiş ruhsat sahiplerinin ortaklık yapısında bir değişiklik yok ise yeni ruhsatları, işletme ruhsatları, işletme izinleri, devir işlemleri, temdit projeleri yeniden

Eskişehir Sanayi Odası

Bakanlığa gönderilmemeli, bu sahalarda mülkiyet (orman/mera) izinleri için yeniden Başbakanlığa görüş sorulmaması yönünde düzenleme yapılmalıdır.

8. İstihdam süreçlerinde uygulanan teşviklerde İŞKUR ve SGK verilerinin **entegre** olmayışından dolayı yaşanan sorunlar ortadan kaldırılmalıdır. Yapılacak mevzuat güncellemeleri mutlaka sahada olan uzmanlar tarafından gerçekleştirilerek en doğru sonucun belirlenmesi ve mevzuatı farklı yorumlamaların önüne geçilmesi gerekmektedir. Mevzuat uygulayıcıların bunu doğru değerlendirme ve inisiyatif alması konusunda netlik sağlanması önerilmektedir. İnceleme ve karar alma aşamaları ile hukuksal süreçlerin kısaltılmasıyla bürokratik işlemlerin azaltılması ve hız kazandırılması önerilmektedir.

9. Eskişehir'in Ankara'ya yakınlığı nedeniyle sıklıkla vergi, SGK vb. denetimlerde pilot olarak seçilmesinin yarattığı baskının ortadan kaldırılması tavsiye edilmektedir

10. Sanayi envanterinin çıkarılması ile birlikte, atık çeşitlerinin ve miktarlarının belirlenmesi, şehrin ihtiyacı olan bertaraf tesislerinin türü ile kapasitelerine ilişkin bölgesel planlamanın yapılması ve atığın enerjiye dönüşümüne ilişkin yerli üretimlerin teşvik edilmesi önerilmektedir.

11. Bölgenin kamu tarafından gelişmiş olarak kabul edilmesi nedeniyle destek ve teşviklerden yeterince yararlanılamaması, bunun başka bölge ve illerle karşılaştırıldığında haksız rekabet yaratmasının önüne geçilmesi önerilmektedir.

12. Ekonomik belirsizlikler dönem dönem istihdamın istenilen düzeyde arttırılmasına engel teşkil etmekte, kimi durumlarda işçi çıkarmalara yol açabilmektedir. İşletmelerin mevcut istihdam düzeyinin korunması ve/veya arttırılmasını sağlayacak ilave istihdam teşviklerinin sunulması önerilmektedir.

13. Enerji maliyetlerinin farklı şehirlerde, OSB içinde yer alan ya da yer almayan firmalar için gösterdiği farklılıkların ortadan kaldırılması ve rekabet şartlarının eşitlenmesi önerilmektedir.

14. KOSGEB ve TÜBİTAK gibi destek kurumlarının teşvik mekanizmalarında Odalar kapsam dışında bırakılmıştır. Endüstriyel kalkınma adına önemli roller üstelenen özellikle Sanayi Odaları'nın ilgili kuruluşların desteklerinden faydalanabilir hale getirilmesi, Odalar için alternatif destek araçlarının geliştirilmesi tavsiye edilmektedir.

15. Konkordato sisteminin zorlaştırılması önerilmektedir.

16. Madencilerin aldığı ruhsat içerisinde ayrı bir işletme ruhsatı verilmektedir. Ancak çalışma izinleri, alınan ruhsatın tamamı için verilmemektedir. Ruhsatlar için ödenen ücretlerin büyük

Eskişehir Sanayi Odası

kısmı bu durumda karşılıksız kalmaktadır. Madencilere verilen ruhsatlarda çalışma izinlerinin kapsamının genişletilmesi talep edilmektedir.

17. Madencilere olan ön yargı ve olumsuz imaj mevzuata da yansıtılmış durumdadır. Bu durum sektörde faaliyet gösteren firmalar için ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Bu imajın değiştirilmesi, madencilere hak ettikleri itibarın kazandırılması gerekmektedir.

18. Madencilere kesilen cezalar çok ağır ve kabul edilemezdir. Madencinin yapılan 3 hata sonrasında işletmesinin elinden alınması çok da adil olmayan bir uygulamadır. Bu durum başka hiçbir imalat sektöründe görülmemektedir. Madencilerin üretim ilk ve en önemli aşamalarından birini teşkil ettiği unutulmadan, cezai yaptırımların kabul edilebilir seviyeye çekilmesi tavsiye edilmektedir.

19. İşletmeler madenin araştırılması aşamasında tüm maliyeti kendileri karşılamaktadırlar. Ancak bir maden kaynağı bulunması durumunda bunu devlete bildirmeleri ve envantere giriş yaptırmaları gerekmektedir. Asıl sorun bu noktadan sonra başlamaktadır. Devlet bir firmanın çabalarıyla bulunan maden ocağını ihale yöntemi ile işletmeye devretmektedir. Bu durumda ilk araştırma çalışmasını kendi kaynaklarıyla yapan firma için adaletsiz bir uygulama oluşmaktadır. Bu durumun değerlendirilerek mevzuat açısından bir düzenleme yapılması önerilmektedir.

20. Madencilerin büyüyen sorunlarının çözülmemesi demek, üretici tüm sektörlerin hammadde konusunda ciddi sorunlar yaşaması anlamına gelmektedir. Son yıllarda yeni maden tesisi açan, ruhsat alan firma sayısı yok denecek kadar azdır. Problemin ciddiyetinin farkına varılarak önlem alınması önerilmektedir.

21. Yeni maden kanununun ceza ve harçların çok yüksek seviyelerde artması madencileri sektörden uzaklaştıran bir faktör olarak değerlendirilmiştir. Madencilik kanununun üzerine yapılan yama şeklindeki revizyonların ötesinde sıfırdan ele alınması ve en baştan yazılması tavsiye edilmektedir.

22. Madencileri denetleyen çok sayıda farklı kurum vardır. Bu durum sektörde faaliyet gösteren firmalarını işlerini ciddi yönde sekteye uğratan bir problem teşkil etmektedir. Maden işletmelerine denetleme yapan resmi kurumların adet olarak azaltılması, mümkünse tek şemsiye altında toplanması ve denetleme prosedürlerinin hafifletilmesi tavsiye edilmektedir.

23. Denetim için gelen yetkililerin madencilere olan rencide edici yaklaşımları ve uygulamalardaki suiistimaller sektörün en çok şikayet ettiği sorunların başında gelmektedir. Söz konusu keyfi uygulamaların ıslah edilmesi önerilmektedir.

24. Madencilik kanunun ve yönetmeliklerin uygulanmasında sektörün gereklilikleri ve üretim süreçleri dikkate alınmadan yapılan değerlendirmeler birçok haksız cezaya neden olmaktadır.

Eskişehir Sanayi Odası

Denetmenlerin mesleki yeterliliklerinin sorgulanması, denetimlerde sektörün dinamiklerinin göz önünde bulundurulması ve cezalandırıcı değil iyileştirici bir yaklaşımın uygulanması önerilmektedir.

25. Orman sayılan alanlarda yapılan madencilik faaliyetlerinde izin bedellerinin, Yönetmelik maddelerinde yapılacak bir düzenleme ile makul seviyelere indirilmesi, bu kapsamda izin bedeli hesaplarında kullanılan il katsayılarının kaldırılması, bunun mümkün olmaması halinde katsayılar kullanıldığında ortaya çıkan bedelin ilgili bölgede yer alan arazi kiralama değerlerini aşmayacak şekilde tavan bedel konulması uygun olacaktır.

26. Madenciler tarafından izin bedeli ödenerek yapılan ve gerekli hallerde yangın yolu olarak da kullanılan yolların, OGM envanterine işlenmesi ve madenciden her sene bu yollar için ayrıca meşcere kaybı adı altında bir bedel alınmamasına yönelik düzenleme yapılması gerekmektedir.

27. Fiiliyatta orman arazisinde mevcut olmasına rağmen orman haritalarına işlenmediği gerekçesi ile yeni yol yapımı gibi bedel alınan yolların izne konu edilmeden kullanılması sağlanmalıdır.

28. Madenciden ağaçlandırma ve rehabilitasyon bedeli dışında bir bedel alınmamalıdır. Madencilerden kesilen her ağaç yerine en az 3 ağaç dikilmesi şartı yerine getirildiğinde hem ülkemizin orman varlığı artacaktır hem de orman sayılan alanlardaki yeraltı zenginliklerimiz ekonomimizin hizmetine sokulması sağlanmış olacaktır.

29. Açık işletme faaliyeti ve projesine uygun olarak rehabilitasyonu tamamlanan alanların proje sahibinin talebi üzerine mevcut ÇED alanlarından düşülmesinin sağlanması gereklidir.

30. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının "zeytinlik saha" tanımını yapması gerekmektedir. Bu yapıldığı takdirde zeytinlik sahalarda ve bu sahalara en az 3 km mesafede hangi tesis ve faaliyetlere izin verileceğine açıklık getirilmiş olacaktır.

31. MAPEG'in ihalelik sahaları rasyonel ve seri bir şekilde ihale etmesi, grup olarak ihaleye çıkartılan saha sayılarının artırılması, gerekirse ihale komisyonu sayısının artırılması önerilmektedir.

32. MAPEG'in yaptığı ihaleleri kazanan gerçek ve tüzel kişilerin ihale bedelini yatırmalarına rağmen aylarca arama ruhsatları düzenlenememektedir. Bunun nedeni olarak güvenlikle ilgili işlemlerin uzaması gösterilmektedir. İhaleyi kazanıp ihale bedelini yatırıp aylarca arama ruhsatı verilmemesi devlet ciddiyetini zedelemekte, mağduriyetlere neden olmaktadır. İhaleye girenlerin güvenlikle ilgili işlemlerinin ihale yapılmadan önce gerçekleştirilmesine yönelik mekanizma geliştirilmesi tavsiye edilmektedir.

Eskişehir Sanayi Odası

33. Özellikle finansman sorunundan dolayı projeyi devam ettirme imkânını yitiren ruhsat sahibinin, ruhsatı gönüllü olarak MAPEG'e iade etmesi halinde söz konusu ruhsatın ihale edilerek sahiplendirilmesinde elde edilen ihale gelirinden önceki ruhsat sahibinin faydalandırılması maden arama faaliyetlerini teşvik edecektir. Bu yolla hem eski ruhsat sahibi yaptığı arama ve geliştirme faaliyetleri ile ihalelik saha haline getirdiği (ekonomik değer kazandırdığı) sahadan katkı elde edecek, hem de projenin inkıtaya uğramadan devam ettirilmesinin önü açılacak ve sektörel dinamizm sağlanacaktır.

34. Ruhsat devir, rödövans, arama ve işletme ruhsatı, işletme izni vb. işlemlerin hangi kriterlere göre değerlendirildiği ve ne kadar sürede izin verileceğinin bilinmesi zorunluluk arz etmektedir. Bu konuda iyileştirici çalışmalar yapılması önerilmektedir.

35. Devlet hakkı ile ilgili ocak başı satış fiyatlarının sektör görüşlerinin de göz ardı edilmeden belirlenmesi ve ocak başı satış fiyatlarının her yılın en geç şubat ayı sonuna kadar ilan edilmesi önerilmektedir.

36. Hammadde üretim izinleri kaldırılmalıdır. Kamu yatırımlarının hammadde ihtiyaçlarının, o bölgede faaliyet gösteren işletmelerden, MAPEG in belirleyeceği rayiç bedelle temin edilmesi uygun olacaktır.

SONUÇ

Eskişehir Sanayi Odası 2019 yılı içinde öncelikle üyeleri, sonrasında birçok paydaşla yaptığı görüşmeler neticesinde Eskişehir sanayisinin sorunlarını tespit etmiş ve bunların çözümüne ilişkin görüşleri de toplamıştır. Yukarıda sunulan sorun ve öneriler ayrıca Eskişehir Sanayi Odası içerisinde yapılan sektörel fuarlar ve meslek komitesi toplantılarından derlenmiştir. Bunun yanında ilgili kuruluşlar tarafından yayımlanan raporlardan da faydalanılmış ve Madencilik sektörü için bir 2023 vizyonu çizilmiştir.

Bilindiği üzere, Madencilik sanayileşmenin ilk evresidir. Madencilik faaliyetleri olmadan sanayi üretimi olamaz. İnsanlığın refahının artması, madencilik faaliyetlerinin gelişmesi ile paralel gerçekleşmiştir. Toprağın altından yeryüzüne çıkarılmayan, yeryüzüne çıkarılıp da satılamayan madenin hiçbir değeri yoktur. Madenciler yer altındaki milli zenginliği yeryüzüne çıkarırken istihdam yaratmak, vergi vermek ve ihracat yapmak kanalıyla ülke ekonomisine çok büyük katkı sağlamaktadırlar.

Bu anlamda Eskişehir sahip olduğu yer altı ve yer üstü kaynaklarıyla madencilik sektöründe çok özel bir yere sahiptir. Jeolojik ve yapısal özellikleri nedeniyle bölge gerek metalik madenler gerekse endüstriyel hammaddeler açısından oldukça zengindir. Altın, bor, magnezit, kalsit, dolomit, krom, mermer, lületaşı, nikel ve toryum çıkarılan önemli madenler arasındadır. Buna ilişkin olarak Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan Eskişehir Maden Haritası aşağıdaki gibidir.

Eskişehir Sanayi Odası

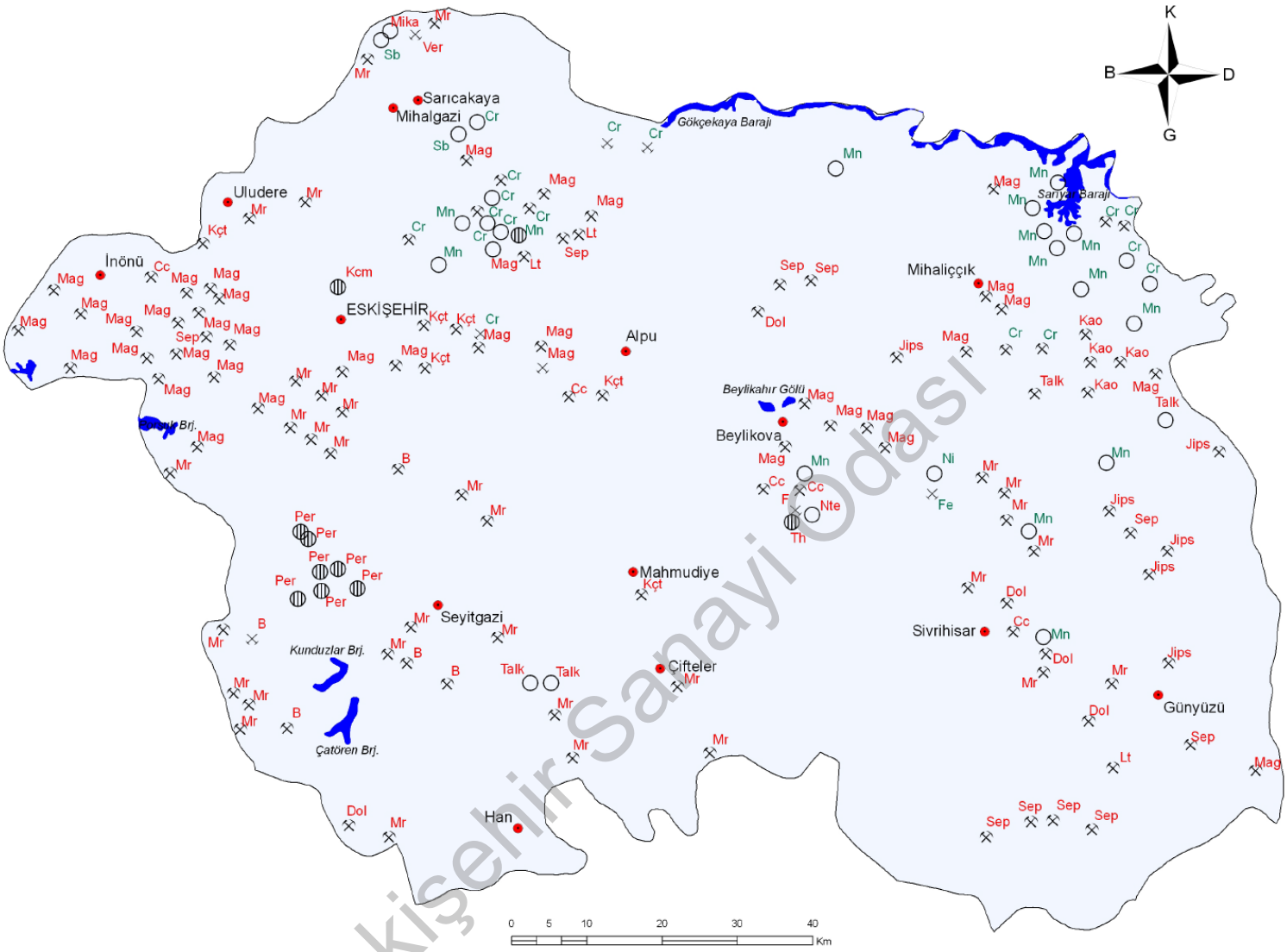

Eskişehir Sanayi Odası

AÇIKLAMALAR / *EXPLANATIONS*

- **ZUHUR** / *EXPOSURE*
- **YATAK** / *DEPOSIT*
- **İŞLETME** / *MINE*
- **ESKİ İŞLETME** / *OLD MINE*
- **Yerleşim merkezi** *Urban center*

METALİK MADENLER
METALLIC MINERALS

ENDÜSTRİYEL HAMMADELER
INDUSTRIAL RAW MATERIALS

B	Bor *Boron*	Kcm	Kum-Çakıl *Sand-Gravel*	Nte	Nadir Toprak Element *Rare Earth Element*
Cc	Kalsit *Calcite*	Kçt	Kireçtaşı *Limestone*	Per	Perlit *Perlite*
Cr	Krom *Chromite*	Lt	Lületaşı *Meerschaum*	Sb	Antimuan *Antimony*
Dol	Dolomit *Dolomite*	Mag	Magnezit *Magnesite*	Sep	Sepiyolit *Sephiolite*
F	Flor *Flourite*	Mika	*Mika* *Mica*	Talk	Talk *Talc*
Fe	Demir *Iron*	Mn	Mangan *Manganese*	Th	Toryum *Thoryum*
Jips	Jips *Gypsum*	Mr	Mermer *Marble*	Ver	Vermikülit *Vermiculite*
Kao	Kaolin *Kaolinite*	Ni	Nikel *Nicel*		

Bu denli zengin kaynaklara sahip olan Eskişehir madenciliğini temsil eden Odamız, raporda belirlenen sorunlara ilişkin çözüm önerilerinde de bulunmuş, kendi alanına giren problemler hakkında halihazırda özel projeler başlatmıştır. Eskişehir Sanayi Odası Mesleki Eğitim Merkezi, Sektörel URGE Projeleri, Uluslararasılaşma temalı Avrupa Birliği Projeleri, ESO Plaza, ESO Sektör Fuarları ve üye ihtiyaçlarına yönelik planlanan eğitim-danışmanlık programları bu çalışmalara örnektir.

Raporda yerli ve milli üretim için çalışmalar yapan, markalaşma için çaba harcayan, ar-ge yapmak isteyen firmalara eğitim başta olmak üzere destek sağlanması ve devlet işlemlerinde kolaylıklar oluşturulması açıkça ifade edilmiştir. Üretimde ithalat kalemlerinin ve hammaddelerin kamu ve özel sektör tarafından ivedilikle belirlenerek listelenmesi, bu listelemeyi yaparken ithalat yerine kullanılabileceklerin kamu, sanayi ve üniversitelerden oluşturulacak bir konsorsiyum ile tespit edilmesi tavsiye edilmiştir.

Eskişehir'deki sanayi ve diğer bileşenlerin üstünde durduğu konuların başında mesleki eğitim reform çalışmaları gelmektedir. Mesleki eğitim her yönüyle desteklenmesi gereken bir alandır. Hem işsiz gençlere hem de çalışanlara verilecek mesleki eğitimlere finansal ve vergisel avantajlar oluşturulması istenmiştir.

Eskişehir sanayisinin en büyük ihtiyaçlarından bir diğeri ise Eskişehir Sanayi Odası, üniversiteler, mükemmeliyet merkezleri, KOSGEB ve belirlenecek diğer paydaşların ortaklığında akredite olmuş, uzman ve nitelikli personelin çalıştığı, sanayicilere uygun fiyatlarla hizmet veren test, analiz, kalibrasyon ve prototipleme için ortak laboratuvar talebidir. Eskişehir Sanayi Odası ve KOSGEB halihazırda konuyla ilgili bir ihtiyaç analizi yürütmektedir ve 2019 yılı içinde Eskişehir sanayisine akredite bir test merkezinin kazandırılması planlanmaktadır.

Yapılan görüşmelerde lojistik konusu da çok sık dile getirilmiştir. Bu bağlamda Hasanbey Lojistik Merkezinin etkin kullanılması, Lojiktik Köy ile Eskişehir OSB arasında demiryolu hattının artık daha fazla vakit kaybetmeden yapılması ve Eskişehir'in limanlara bağlanmasını sağlayacak Bursa-Gemlik demiryolu hattının bir an önce hayata geçirilmesi vurgulanmıştır. Bununla birlikte kentin alternatif bölgelerinde Yeni Nesil Organize/Endüstri Bölgelerinin kurulması tavsiye edilmiş, bunun özellikle yabancı yatırımcıların çekilmesi adına önemli bir adım olduğu belirtilmiştir.

Hızlı bir şekilde kurumsallaşma konusunda eğitim, insan kaynağı ve yatırım için ilgili Bakanlıkların devreye girmesi ifade edilirken, oluşturulacak Küme yapılanmaları ile yurtdışında belirlenen ülkelerde ticaret heyetlerinin organize edilmesi istenmiştir. Bu organizasyonların mutlaka ikili iş görüşmeleri ile zenginleştirilmesinin altı çizilmiştir.

Dünya üzerinde ticareti yapılan 90 maden çeşidinden 77'si Türkiye'de bulunurken, 2016 yılsonu itibariyle madencilik sektörünün GSYİH'deki payının %1,1 olduğu

Eskişehir Sanayi Odası

değerlendirildiğinde sektörün potansiyelini yeterince ortaya çıkaramadığı görülmektedir. Dünyada 132 ülke arasında toplam maden üretim değeriyle 28. sırada yer alan Türkiye, maden çeşitliliği açısından ise 10. sırada bulunmakta ve dünyadaki toplam bor rezervinin %74'ü Türkiye'de yer almaktadır. Türkiye bu madeni daha işlevsel hale getirerek enerjide dışa bağımlılığı azaltmayı hedeflemektedir.

Türk madencilik sektörünün 2023 yılı için 15 milyar USD ihracat hedefi bulunmaktadır. Bu hedefi hayata geçirebilmek için hammadde olarak ihraç edip işlenmiş ürün olarak ithal ettiğimiz modelin yerine katma değerli ürüne ağırlık veren yeni bir model geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu noktada katma değerli üretim için gerekli teknolojinin sağlanması ve AR-GE ve teknolojik yatırımlar için uluslararası işbirliklerine gidilmesi önerilmektedir.

Güvenlik ve işçi sağlığı konuları sektörün zayıf taraflarından birini oluşturmaktadır. Yeni maden politikasında bu konu üzerinde durulması ve bürokrasinin azaltılması, e-maden sistemine geçerek iş yükünün hafifletilmesi, katma değerli ve kurumsallaşmış bir sistem ile dönüşüm stratejisi kapsamında hareket edilmesi beklenmektedir. Odamız bu kapsamda 2019 yılı içerisinde MAPEG ile birlikte maden sektöründeki üyelerinin farkındalıklarının artırılması amacıyla faaliyetler de düzenleyecektir.

Madencilik sektöründe Milli Madencilik Politikası kapsamında atılacak adımlarla ilerleme kaydedilmesi ve sektörün ithalata bağımlılığının azaltılması amaçlanmıştır. Son dönemde kaydedilen ilerlemelere karşın sektörün gelişimini engelleyen ve raporda yer alan sorunların çözülmesi gerekmektedir. Unutulmamalıdır ki "İstikbal göklerde ve yerin altındadır".

Arz ederiz.

ESKİŞEHİR SANAYİ ODASI

Eskişehir Sanayi Odası